

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

**Piata správa o stave používania štátneho jazyka
na území Slovenskej republiky**

(hodnotené obdobie 1. 10. 2017 – 30. 9. 2019)

2020

Obsah

ÚVOD

1. ŠTÁTNA SPRÁVA	2
1.1. Jazykové vzdelávanie zamestnancov ústredných orgánov štátnej správ	2
1.2. Overovanie úrovne ovládania štátneho jazyka vo výberových konaniach ústredných orgánov štátnej správy	4
1.3. Zvyšovanie jazykovej kultúry v súdnictve	5
1.4. Aktivity na zvyšovanie jazykovej úrovne v činnosti samosprávnych orgánov	5
2. ODBORNÉ KOMISIE	7
2.1. Ústredná jazyková rada	7
2.2. Terminologické komisie	7
2.3. Kalendárová komisia pri Ministerstve kultúry Slovenskej republiky	9
3. ŠKOLSTVO	12
3.1. Aktivity rezortu školstva pri výučbe slovenského jazyka	12
3.2. Štátna školská inšpekcia Slovenskej republiky	13
4. OCHRANA SPOTREBITEĽA	16
4.1. Podnety doručené Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky	16
4.2. Poznatky získané z kontrolných akcií dozorných orgánov	17
5. POUŽÍVANIE ŠTÁTNEHO JAZYKA V MEDIÁLNEJ SFÉRE	19
5.1. Rada pre vysielanie a retransmisiu	19
5.2. Rozhlas a televízia Slovenska	20
5.3. Tlačová agentúra Slovenskej republiky	21
6. POUŽÍVANIE ŠTÁTNEHO JAZYKA V REKLAME	23
6.1. Klub reklamných agentúr Slovenska	23
6.2. Nedodržiavanie zákona o štátnom jazyku v rámci predvolebných kampaní	24
7. ZÁKON O ŠTÁTNOM JAZYKU	25
7.1. Vybavovanie podnetov, žiadostí a sťažností	25
7.2. Dohľad nad dodržiavaním zákona o štátnom jazyku	25
7.3. Návrhy na novelizáciu zákona o štátnom jazyku	27
7.4. Vzťah štátneho jazyka a jazykov národnostných menšín	28
7.5. Slovenský posunkový jazyk nepočujúcich	29
ZÁVER	30

Zoznam príloh

- Príloha č. 1:** Prehľad školení z jazykovej kultúry uskutočnených v ústredných orgánoch štátnej správy v období od 1. októbra 2017 do 30. septembra 2019
- Príloha č. 2:** Metodické usmernenie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky pre obce týkajúce sa dodržiavania slovenskej spisovnej normy pri pomenúvaní ulíc a iných verejných priestranstiev
- Príloha č. 3:** Zoznam členov Ústrednej jazykovej rady
- Príloha č. 4:** Kalendárová komisia pri Ministerstve kultúry Slovenskej republiky – prehľad nových mien zaradených do oficiálneho kalendária
- Príloha č. 5:** Pozorovania vykonané Štátnou školskou inšpekciou v sledovanom období
- Príloha č. 6:** Prehľad sťažností občanov doručených Rade pre vysielanie a retransmisiu na nespístupnenie programov v štátnom jazyku a na nepoužívanie spisovnej slovenčiny v rozhlasovom a televíznom vysielaní v období od 1. októbra 2017 do 30. septembra 2019
- Príloha č. 7:** Porušenie zákona o štátnom jazyku v oblasti televízneho a rozhlasového vysielania, za ktoré Rada pre vysielanie a retransmisiu uložila sankciu v období od 1. októbra 2017 do 30. septembra 2019
- Príloha č. 8:** Prehľad opodstatnených podnetov týkajúcich sa nedodržania zákona o štátnom jazyku v rámci zverejňovania predvolebných kampaní v období od 1. októbra 2017 do 30. septembra 2019
- Príloha č. 9:** Informácia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky o dodržiavaní zákona o štátnom jazyku v rámci zverejňovania predvolebných veľkoplošných plagátov
- Príloha č. 10:** Informácie sekcie verejnej správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky k zakotvovaniu povinnosti používať štátny jazyk v písomných informáciách zverejňovaných v rámci predvolebnej kampane
- Príloha č. 11:** Prehľad opodstatnených podnetov týkajúcich sa porušenia jednotlivých ustanovení zákona o štátnom jazyku v období od 1. októbra 2017 do 30. septembra 2019

Zoznam použitých skratiek

Druhá správa	Druhá správa o stave používania štátneho jazyka na území Slovenskej republiky
JÚĽŠ SAV	Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied
Kalendárová komisia	Kalendárová komisia pri Ministerstve kultúry SR
KRAS	Klub reklamných agentúr Slovenska
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MO SR	Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MPC	Metodicko-pedagogické centrum
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
NÚCEM	Národný ústav certifikovaných meraní
PMÚ SR	Protimonopolný úrad Slovenskej republiky
Prvá správa	prvá Správa o stave používania štátneho jazyka na území Slovenskej republiky
RTVS	Rozhlas a televízia Slovenska
RVR	Rada pre vysielanie a retransmisiu
SJ a SL	slovenský jazyk a slovenská literatúra
SOI	Slovenská obchodná inšpekcia
SR	Slovenská republika
SŠHR SR	Správa štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky
STS	Slovenská terminologická sieť
ŠŠI	Štátna školská inšpekcia
Štvrtá správa	Štvrtá správa o stave používania štátneho jazyka na území Slovenskej republiky
ŠÚKL	Štátny ústav pre kontrolu liečiv
ŠVPS	Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky
TASR	Tlačová agentúra Slovenskej republiky
TK	terminologická komisia
Tretia správa	Tretia správa o stave používania štátneho jazyka na území Slovenskej republiky
ÚGKK SR	Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
ÚJR	Ústredná jazyková rada
ÚNMS SR	Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky
ÚOŠS	ústredné orgány štátnej správy
ÚPV SR	Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky
ÚPVII SR	Úrad podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu
vláda	vláda Slovenskej republiky
ÚŠKVBL	Ústav štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečiv
ÚVZ	Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska

ÚVOD

Aktuálny stav používania štátneho jazyka na území Slovenskej republiky

Vychádzame zo všeobecne známeho poznatku, že štátny jazyk sa na území Slovenskej republiky používa v mnohých diferencovaných podobách a oblastiach. Z hľadiska národnoreprezentatívnej povahy kodifikovanej podoby štátneho jazyka, z hľadiska nevyhnutnosti jednoty a všeobecnej zrozumiteľnosti tejto podoby, ako aj z hľadiska praktických dorozumievacích potrieb všetkých diferencovaných vrstiev používateľov je najdôležitejšie sledovať stav používania kodifikovanej podoby štátneho jazyka, a to predovšetkým vo verejnom priestore, t. j. v dorozumievacej praxi štátnej a verejnej správy, ozbrojených síl a bezpečnostných zložiek, prokuratúry a súdnictva, všetkých stupňov vzdelávania a výchovy, ako aj v oblasti informačných technológií a ďalších celospoločenských komunikačných prostriedkov a literatúry domácej i prekladovej.

Celkove možno konštatovať, že v spoločnosti sa udržiava vedomie potreby vyjadrovať sa vo verejnom priestore kultivovane a zrozumiteľne. Kodifikovaná podoba štátneho jazyka sa v spoločnosti vníma ako reprezentatívna celonárodná forma štátneho jazyka, v ktorej sa treba neprestajne vzdelávať a svoj verejný prejav kultivovať. V tom zmysle možno povedať, že je veľa verejných prejavov s vynikajúcou úrovňou jazyka, a to v rozmanitých štylových oblastiach. Nájdeme aj veľa takýchto jazykových prejavov s priemernou úrovňou jazyka a napokon zisťujeme aj mnoho takých prejavov, v ktorých sa porušujú normy a platná kodifikácia spisovnej reči, a na pozadí bežnej úrovne ovládania kodifikovanej podoby štátneho jazyka v takýchto prejavoch vnímame viaceré porušenia prijatých zásad a noriem. Takéto porušenia sa osobitne ostro pociťujú u verejných činiteľov a verejne činných osôb, ktorí často vystupujú v spoločenských komunikačných prostriedkoch, ako aj u profesionálov slova, pôsobiacich práve v týchto prostriedkoch masovej informácie, reklamy a propagandy. Tieto porušenia sa neraz stávajú terčom verejnej kritiky, a to ani nie tak zo strany profesionálov jazykovedcov, ako skôr zo strany tých používateľov kodifikovanej podoby štátneho jazyka, ktorí si vedome pestujú svoje jazykové vedomie, cieľavedome kultivujú svoje verejné prejavy a zároveň sú citliví na nedostatky v jazykových prejavoch tých verejne činných osôb, čo sa denne prihovárajú širokým vrstvám používateľov slovenčiny.

Stav používania kodifikovanej podoby štátneho jazyka treba teda hodnotiť ako veľmi diferencovaný a zodpovedajúci širokej a mnohorozmernej spoločenskej, kultúrnej a duchovnej diferenciácii súčasnej slovenskej spoločnosti ako celku. Poznatky a skúsenosti odborníkov jazykovedcov a pedagógov, známe početné nedostatky v jazykovom vzdelávaní, ako aj spomínaná kritika zo strany kultivovaných používateľov kodifikovanej podoby štátneho jazyka – to všetko naznačuje, že v oblasti jazykového vzdelávania, šírenia poznatkov o spisovnej slovenčine v spoločenských komunikačných prostriedkoch a dvíhaní jazykovej a stylistickej úrovne verejných jazykových prejavov jesto čo naprávať a zlepšovať.

Je dôležité, aby zistené nedostatky v oblasti používania kodifikovanej podoby štátneho jazyka vo verejnom priestore nedemotivovali zodpovedných činiteľov, skôr naopak, ukazovali miesta, kde treba zamerať intenzívnejšiu vzdelávaciu a organizačnú činnosť, ako aj prostriedky a cesty, ktorými sa vo zvyšovaní jazykovej úrovne verejných prejavov treba uberať.

prof. PhDr. Ján Kačala, DrSc.
predseda Ústrednej jazykovej rady,
poradného orgánu ministerky kultúry

1. ŠTÁTNA SPRÁVA

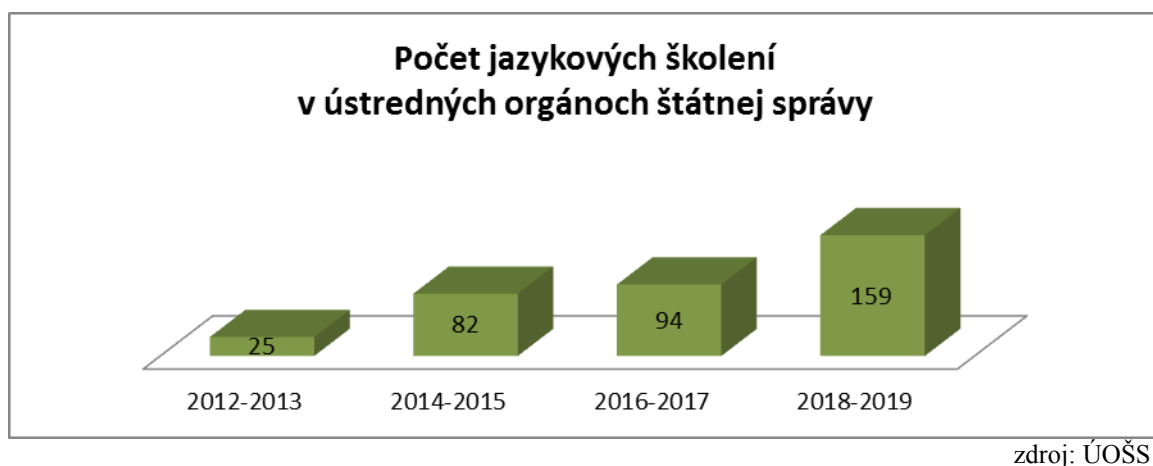
1.1. Jazykové vzdelávanie zamestnancov ústredných orgánov štátnej správy

Základnou formou starostlivosti o zvyšovanie jazykovej kultúry v štátnej správe je zabezpečovanie účasti zamestnancov na vzdelávacích aktivitách zameraných na používanie spisovného jazyka v oficiálnom styku. V období od 1. 10. 2017 do 30. 9. 2019 pokračovali ministerstvá a ďalšie ústredné orgány štátnej správy (ÚOŠS) v plnení uznesenia vlády Slovenskej republiky (vláda) z roku 2014 (bod B.1. uznesenia č. 238/2014), ktorým sa uložila povinnosť „každoročne zabezpečiť pre zamestnancov ÚOŠS školenia z oblasti jazykovej kultúry.“

Väčšina úradov pristupovala k predmetnej úlohe aktívne a viaceré služobné úrady zorganizovali v jednom kalendárnom roku niekoľko jazykových školení. Prehľad všetkých školení z jazykovej kultúry uskutočnených v ÚOŠS v hodnotenom období *Piatej správy o stave používania štátneho jazyka na území Slovenskej republiky* (Piata správa), ako aj počet zúčastnených zamestnancov za jednotlivé rezorty je uvedený v **prílohe č. 1**.

V porovnaní s predchádzajúcim obdobím (roky 2016 a 2017) sa celkový počet školení z oblasti jazykovej kultúry, ktoré pre svojich zamestnancov zabezpečili ministerstvá a ostatné ÚOŠS, výrazne zvýšil a dosiahol počet 159. Celkovo sa na školeniach zameraných na používanie slovenského spisovného jazyka zúčastnilo v sledovanom období 4 139 zamestnancov ÚOŠS, kým v predchádzajúcom období hodnotenom vo Štvrtej správe to bolo 1 944 zamestnancov ÚOŠS.

Porovnanie s predchádzajúcimi dvojročnými obdobiami hodnotenými v Druhej, Tretej a Štvrtej správe o stave používania štátneho jazyka na území SR dokumentuje graf:

Okrem narastajúceho počtu organizovaných jazykových školení postupne rástol aj počet ich účastníkov. Kým v rokoch 2012 – 2013 sa na nich zúčastnilo 13 % všetkých zamestnancov ÚOŠS, v rokoch 2014 – 2015 sa ich počet zvýšil na 27 %, v rokoch 2016 – 2017 to bolo 31 % zamestnancov a v rokoch 2017 – 2019 absolvovalo jazykové vzdelávanie organizované ÚOŠS 34 % zo všetkých ich zamestnancov.

Zo všetkých ÚOŠS si povinnosť vyplývajúcu z uznesenia vlády č. 238/2014 nesplnil len jeden služobný úrad. Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ÚPV SR) v sledovanom období nezabezpečil účasť svojich zamestnancov na školení z jazykovej kultúry, avšak texty prihlasovaných patentov, úžitkových vzorov, dizajnov, zemepisných označení výrobkov a označení pôvodu výrobkov, ako aj vybrané písomné materiály vznikajúce v jeho činnosti prechádzali dôslednou jazykovou korektúrou, ktorú zabezpečoval odborný pracovník s príslušnou kvalifikáciou, osobitne poverený touto úlohou. Pôvodne plánované jazykové školenia sa neuskutočnili z objektívnych príčin (rekonštrukcia budovy) a presunuli sa na koniec roka 2019. ÚPV SR zaslal zamestnancom mejl s odkazmi na webovú stránku MK SR časť *Jazykové okienko* a na úradnú internú príručku ÚPV SR, ktorá obsahuje slovník s nespisovnými výrazmi a ich

spisovnými ekvivalentmi. Slovník pravidelne aktualizuje jazyková korektorka a obsahuje aj termíny z rôznych oblastí vedy a techniky.

Prehľad plnenia úlohy zvyšovať úroveň ovládania a používania spisovného jazyka v rezorte prostredníctvom školení z oblasti jazykovej kultúry a aktivitu všetkých ÚOŠS zobrazuje tabuľka:

služobný úrad	počet školení	počet zúčastnených zamestnancov
Ministerstvo vnútra SR	34	1767
Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR	23	182
Ministerstvo financií SR	15	248
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR	12	197
Štatistický úrad SR	10	155
Ministerstvo obrany SR	9	350
Úrad jadrového dozoru SR	8	46
Ministerstvo dopravy a výstavby SR	6	156
Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu	6	151
Ministerstvo spravodlivosti SR	6	71
Úrad vlády SR	5	68
Úrad pre verejné obstarávanie SR	3	66
Správa štátnych hmotných rezerv SR	3	37
Národný bezpečnostný úrad SR	3	24
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	3	17
Ministerstvo hospodárstva SR	2	285
Protimonopolný úrad SR	2	63
Úrad geodézie, kartografie a katastra SR	2	57
Ministerstvo životného prostredia SR	2	52
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	2	33
Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR	1	56
Ministerstvo zdravotníctva SR	1	32
Ministerstvo kultúry SR	1	26
Úrad priemyselného vlastníctva SR	0	0

zdroj: ÚOŠS

Okrem organizovania účasti na vzdelávacích aktivitách sa niektoré ÚOŠS, napríklad MDV SR, MŠVVaŠ SR, PMÚ SR a SŠHR SR, starajú o zvyšovanie jazykovej úrovne aj prostredníctvom intranetovej stránky, kde je pre zamestnancov k dispozícii *Jazykové okienko*, ktoré obsahuje zoznam správnych a nesprávnych výrazov najčastejšie používaných v úradných dokumentoch. Úrad vlády SR zabezpečil na svojej intranetovej stránke rýchly a jednoduchý spôsob prístupu svojich zamestnancov k jazykovému okienku a k metodickým usmerneniam zverejneným na webovom sídle ministerstva kultúry. Zamestnanci MH SR majú k dispozícii vnútornú smernicu, ktorá sa podrobne zaoberá pravidlami používania skratiek, citácií a odkazov, štylistikou

a pravopisnými pravidlami. Zamestnancom ÚGKK SR slúži metodické usmernenie terminologickej komisie úradu, ktorá sa okrem ustáľovania odbornej terminológie zaoberá aj otázkami správneho používania spisovného jazyka.

Takmer všetky ÚOŠS sa zhodne vyjadrili, že jazykové školenia majú jednoznačne pozitívny vplyv na kvalitu písomností vznikajúcich v činnosti služobných úradov a významne pôsobia na zvyšovanie formálnej, ale aj obsahovej úrovne stránky dokumentov. Školenia prispievajú k tomu, že písomné výstupy zamestnancov sa postupne optimalizujú a dostávajú sa na profesionálnejšiu úroveň. Na viacerých úradoch zaznamenali vďaka absolvovaným školeniam zlepšenie úrovne ovládania a používania slovenského jazyka. Zlepšenie kvality písomných dokumentov je výsledkom systematického vzdelávania z jazykovej kultúry. Aj z tohto dôvodu jednotlivé ÚOŠS odporúčajú pokračovať v organizovaní školení a zamerať sa najmä na nastupujúcich zamestnancov. Zároveň však zvyšovať periodicitu školení.

V záverečných odporúčaniach sa ÚOŠS zhodli na tom, že v ďalšom období bude potrebné zabezpečiť jednotné štandardizované školenia pre všetkých zamestnancov verejnej správy (samosprávy). Podľa viacerých rezortov by bolo prínosom vypracovanie jednotného metodického materiálu zameraného na rozvoj jazykovej kultúry a poskytovanie pravidelných vzdelávacích aktivít. MŠVVŠ SR navrhuje zjednotiť obsahovú náplň školení a vytvoriť jednotný vzdelávací program pre potreby všetkých rezortov, ktorý by logicky a systematicky rozvíjal odborné vedomosti v oblasti uplatňovania zásad jazykovej kultúry. Do prípravy štátnych zamestnancov bude potrebné zahrnúť aj rozvoj ústneho prejavu.

ÚOŠS v zaslaných podkladových informáciách vyjadrili názorovú zhodu v tom, že zvyšovanie úrovne znalosti štátneho jazyka, ako aj úrovne zručností v jeho používaní v praxi, je nevyhnutnosťou pre rast profesionalizácie štátnej správy. Zároveň je potrebné poukazovať na význam, dôležitosť a potrebu ovládania spisovného slovenského jazyka ako základnej a trvalej súčasti prehlbovania kvalifikácie každého zamestnanca nielen v štátnej, ale aj vo verejnej správe.

Odporúčanie pre ústredné orgány štátnej správy a verejnú správu:

- Pokračovať v organizovaní školení z jazykovej kultúry pre zamestnancov ÚOŠS a zaviesť systém školení z jazykovej kultúry aj pre zamestnancov verejnej správy.

Odporúčanie pre MK SR:

- V spolupráci s Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied vypracovať metodický materiál pre zamestnancov štátnej správy zameraný na správne používanie slovenského spisovného jazyka v praxi, ktorý zjednotí obsahovú náplň jazykového vzdelávania vo všetkých ÚOŠS.

1.2. Overovanie úrovne ovládania štátneho jazyka vo výberových konaniach ústredných orgánov štátnej správy

Na potrebu overovania štátneho jazyka v rámci výberových konaní upozornila už Prvá správa o stave používania štátneho jazyka na území Slovenskej republiky (Prvá správa), v ktorej sa zároveň odporúčalo zavedenie overovania úrovne ovládania slovenského spisovného jazyka písomnou aj ústnou formou v rámci výberových konaní na štátnozamestnanecké miesta.

Uznesenie vlády č. 238/2014 k Druhej správe v bode B.2. uložilo ministrom a predsedom ostatných ÚOŠS povinnosť „zaviesť overovanie ovládania slovenského spisovného jazyka v rámci výberov a výberových konaní na štátnozamestnanecké miesta formou otázok zo slovenského jazyka v odborných testoch“. Na jeho základe sa do overovania úrovne ovládania štátneho jazyka zapojilo 17 z celkového počtu 24 ÚOŠS, avšak spôsob overovania bol nejednotný. Znalosť slovenského spisovného jazyka sa väčšinou overovala otázkami, ktoré boli začlenené priamo do základného odborného testu, pričom slovenskému jazyku boli v odborných testoch venované v priemere len tri

otázky. Niektoré ÚOŠS zaviedli overovanie ovládania štátneho jazyka formou osobitného písomného testu, ktorý obsahoval spravidla 15 otázok zo slovenského jazyka.

Jednotný systém overovania ovládania úrovne štátneho jazyka vo výberových konaniach na voľné štátnozamestnanecké miesta sa zaviedol prijatím zákona č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Tento zákon v § 41 ods. 14 ustanovuje, že „*vonkajšie výberové konanie pozostáva z odborného testu, testu zo štátneho jazyka, testu z cudzieho jazyka, ak sa vyžaduje, a z osobného pohovoru*“. Vo vyhláske Úradu vlády SR č. 127/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o výberových konaniach, sa v § 11 uvádza, že test zo štátneho jazyka slúži na overenie ovládania pravopisu a gramatiky slovenského spisovného jazyka uchádzačom. Pozostáva z piatich otázok, za každú správnu odpoveď uchádzač získa jeden bod, pričom časový limit na jeho vypracovanie je najmenej päť minút a na úspešné absolvovanie testu zo štátneho jazyka je potrebné získať najmenej tri body. Citované právne úpravy boli platné v hodnotenom období (1. 10. 2017 – 30. 9. 2019).

V nadväznosti na prijatie zákona o štátnej službe vypracoval odbor štátneho jazyka ministerstva kultúry niekoľko vzorových testov a spôsob ich vyhodnocovania. Tieto vzorové testy je možné získať z ministerstva kultúry na základe žiadosti riaditeľa osobného úradu príslušného orgánu štátnej správy. Testy sa odovzdávajú v zalepenej obálke na odbore štátneho jazyka ministerstva kultúry, pričom ich osobné prevzatie a záväzok nezverejnenia sa potvrdzuje podpisom preberajúceho zamestnanca. V období od 1. 10. 2017 do 31. 9. 2019 prejavilo záujem o poskytnutie testov na overovanie znalosti slovenského jazyka u uchádzačov o štátnozamestnanecké miesto vypracovaných ministerstvom kultúry 12 subjektov. Okrem ÚOŠS prejavili o ne záujem aj iné orgány štátnej správy (napríklad Kancelária verejného ochrancu práv, Slovenská inšpekcia životného prostredia, Štátna pokladnica).

V auguste 2019 požiadal ÚNMS SR ministerstvo kultúry o posúdenie piatich testov na overenie štátneho jazyka používaných pri výberových konaniach podľa zákona o štátnej službe, ktoré vypracoval. MK SR vníma iniciatívy vypracovávať testy na overenie štátneho jazyka používané pri výberových konaniach priamo ministerstvami a ostatnými orgánmi štátnej správy pozitívne, ako prejav úsilia zabezpečiť efektívny priebeh výberových konaní pre tých uchádzačov, ktorí sa na nich zúčastňujú.

1.3. Zvyšovanie jazykovej kultúry v súdnictve

Dôležitosti jazykovej stránky písomných dokumentov vznikajúcich v činnosti súdov sa podrobnejšie venovala Druhá správa z roku 2014. Po schválení tejto správy vládou vyplynula pre MS SR úloha každoročne „*zabezpečiť systém pravidelného vzdelávania zameraného na zvyšovanie jazykovej kultúry a úrovne ovládania slovenského spisovného jazyka pre zamestnancov súdov Slovenskej republiky*“ (bod B.4. uznesenia č. 238/2014).

V hodnotenom období bolo pre zamestnancov súdov zorganizovaných 18 školení. Školenia boli obsahovo zamerané na päť tém: Normalizovaná úprava písomností, Jazyková kultúra a štylizácia úradných písomností, E-etiketa a elektronická komunikácia, Zvyšovanie jazykovej kultúry úradných písomností a Štylizácia úradných písomností a elektronická komunikácia. Na školeniach sa zúčastnilo celkom 753 zamestnancov súdov, čo predstavuje 21,3 % z celkového počtu zamestnancov súdnictva (počet zahŕňa celkový počet asistentov a súdnych tajomníkov k 30. 9. 2019). Všetky školenia viedla lektorka doc. Ing. Ľudmila Velichová, PhD. Prínos jazykových školení sa prejavil v pracovných výstupoch (dokumentoch), čo pozitívne ohodnotili nielen samotní zamestnanci, ale aj MS SR.

1.4. Aktivity na zvyšovanie jazykovej úrovne v činnosti samosprávnych orgánov

MK SR vydalo v januári 2019 v zmysle uznesenia vlády č. 150/2018 k Štvrtej správe o stave používania štátneho jazyka na území Slovenskej republiky (Štvrtá správa) *Metodické usmernenie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky pre obce týkajúce sa dodržiavania slovenskej spisovnej normy pri pomenúvaní ulíc a iných verejných priestranstiev (príloha č. 2)*.

Názvy ulíc a verejných priestranstiev sa na území Slovenskej republiky určujú v slovenskom jazyku v súlade s jeho platnou kodifikáciou. Požiadavku jazykovej správnosti názvov ulíc a iných verejných priestranstiev stanovuje zákon NR SR č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (zákon o štátnom jazyku) a zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (zákon o obecnom zriadení).

Účelom metodického usmernenia je zabezpečiť dodržiavanie slovenskej spisovnej normy pri určovaní názvov ulíc a iných verejných priestranstiev obcami na území Slovenskej republiky tak, aby nedochádzalo k vytváraniu jazykovo nesprávnych názvov ulíc, ktoré obce určujú podľa § 2b zákona o obecnom zriadení.

Metodické usmernenie bolo vydané ako pomôcka pre všetky obce, aby vo svojej činnosti predchádzali vytváraniu, schvaľovaniu a používaniu nespisovných názvov ulíc a iných verejných priestranstiev. Je verejne dostupné na webovom sídle ministerstva kultúry. O vydaní metodického usmernenia MK SR informovalo aj Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS), Úniu miest Slovenska, Inštitút pre verejnú správu a bolo zverejnené v Obecných novinách (číslo 5-6/2019, strana 16). Na jeho základe sa v hodnotenom období na MK SR obrátili so žiadosťou o posúdenie jazykovej správnosti názvov ulíc, resp. iných verejných priestranstiev viaceré obecné úrady, napríklad Jakubov, Mužla a Gemerská Poloma.

So zámerom zvyšovať úroveň používania štátneho jazyka v činnosti mestských a obecných úradov iniciovalo MK SR pracovné stretnutie so zástupcami ZMOS, ktoré sa uskutočnilo 20. októbra 2017. Cieľom bolo prediskutovať možnosti spolupráce v oblasti používania štátneho jazyka vo verejnom styku v činnosti samosprávnych orgánov. V zmysle záverov z tohto rokovania začalo MK SR od marca 2018 uverejňovať v dvojtyždenníku *Obecné noviny* (od čísla 9-10/2018) v rubrike *Naša slovenčina* cyklus príspevkov zameraných na popularizáciu štátneho jazyka a na najčastejšie nedostatky v používaní slovenského spisovného jazyka v úradnom styku.

2. ODBORNÉ KOMISIE

2.1. Ústredná jazyková rada

Ústredná jazyková rada (ÚJR), ktorá je jedným z poradných orgánov ministra kultúry SR, v roku 2019 po dlhšom období útlmu obnovila svoju činnosť. Členmi ÚJR sú významní jazykovedci, zástupcovia katedier slovenského jazyka a literatúry a odborníci v oblasti terminológie a jazykovej kultúry. Predsedom ÚJR je prof. PhDr. Ján Kačala, DrSc., z Katedry slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a podpredsedníčkou je doc. Mgr. Gabriela Múcsková, PhD., riaditeľka JÚLŠ SAV. Zoznam všetkých členov ÚJR je uvedený v **prílohe č. 3**.

V hodnotenom období sa uskutočnilo jedno zasadnutie ÚJR (16. mája 2019). Ďalšie sa uskutočnilo už mimo hodnoteného obdobia Piatej správy (23. októbra 2019).

K najdôležitejším témam, ktorými sa zaoberala ÚJR, patrili:

- návrh kandidáta Slovenskej republiky za člena Výboru expertov Rady Európy pre problematiku regionálnych a menšinových jazykov v zmysle požiadavky MZVEZ SR. Členovia ÚJR odporučili ministerke kultúry nominovať na túto pozíciu JUDr. Mareka Miháliku, PhD.,
- príprava a navrhovaná koncepcia Piatej správy,
- iniciatívny návrh MK SR zviditeľniť a pripomínať si od roku 2020 *Medzinárodný deň materinského jazyka* (21. február), ktorý vyhlásilo UNESCO. ÚJR ho považuje za vhodnú príležitosť na aktivity smerujúce k zvyšovaniu úrovne používania spisovného slovenského jazyka a zároveň zvyšovaniu povedomia našich občanov v oblasti jazykovej kultúry,
- informácia o organizovaní, zameraní a prínose 27. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže s medzinárodnou účasťou pre žiakov základných a stredných škôl *Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko* v súvislosti s osobnosťou Milana Rastislava Štefánika.

2.2. Terminologické komisie

Vzhľadom na súčasnú situáciu, pre ktorú je charakteristický prudký rozvoj jednotlivých vedných disciplín, je potrebné venovať terminológii zvýšenú pozornosť. Ukazuje sa ako nevyhnutné systematicky sa zamerať na ušľachťovanie a upevňovanie novovznikajúcich termínov, aby bola zabezpečená bezchybná odborná i bežná laická komunikácia bez vytvárania komunikačných šumov, prekážok a nezrozumiteľností. Jednotná terminológia je dôležitá pre prácu prekladateľov v súvislosti so zvyšujúcimi sa nárokmi na prípravu prekladov európskych legislatívnych dokumentov, ale aj odborníkov z rôznych oblastí (ekonomiky, práva, kultúry, školstva, dopravy, služieb, informatizácie, životného prostredia, sociálnych vecí, zdravotníctva atď.).

Napriek tomu, že postavenie dominantného anglického jazyka v hospodárskom a spoločenskom živote v medzinárodnej komunikácii je nespochybniteľné a jeho kontakt aj so slovenským jazykom výrazne ovplyvňuje najmä lexiku nášho jazyka, je potrebné cielene sa zaoberať novými prebratými pojmami a novovzniknuté termíny výrazne ovplyvnené anglickým jazykom nahrádzať vhodnými slovenskými ekvivalentmi. Preberanie internacionalizmov patrí k prirodzenému vývinu jazyka, avšak dôsledky kontaktov s cudzími jazykmi nemožno postaviť pred záujmy štátneho jazyka SR, pokiaľ existuje aj synonymné slovenské pomenovanie, resp. takéto pomenovanie možno vytvoriť a neprevziať cudzí výraz automaticky. Neznamená to však, že sa nemá brať do úvahy aj medzinárodný rozmer slovenskej terminológie a jej ďalšieho rozvíjania, napríklad v oblasti informatizácie. Zároveň je potrebné vytvárať, resp. dopĺňať už existujúce terminologické slovníky a budovať terminologické databázy v elektronickej podobe, ktoré slúžia nielen odbornej verejnosti, ale aj prekladateľom a širokej verejnosti a ktoré budú zahŕňať nové

pojmy, produkty, zariadenia, technológie alebo inštitúcie. Do tejto oblasti výraznou mierou prispel napríklad Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied (JÚLŠ SAV), ktorý má vytvorené odborné záznamy na budovanie dátových bánk.

Prínosom procesu sledovania, ušľachťovania a zjednocovania terminológie sú aj aktivity a činnosť terminologických komisií (TK) a spolupráca odborníkov z jednotlivých oblastí s jazykovedcami a terminológmi. TK pri ÚOŠS vznikli po roku 2004, keď sa SR stala členským štátom Európskej únie, na základe uznesenia vlády č. 238/2014 z 21. 5. 2014 k Druhej správe, ktoré zaviazalo ÚOŠS „*zriadiť TK a zabezpečiť jej riadne fungovanie*“. Podrobnejšie informácie o ich pôsobení a výsledkoch ich činnosti v rámci jednotlivých rezortov boli zverejnené aj v Tretej a Štvrtej správe, ktoré konšatovali opodstatnenosť a nevyhnutnosť ich vzniku. Dôvodom ich zriadenia bol nepriaznivý stav v oblasti národnej terminológie v dôsledku nedostatočnej inštitucionálnej starostlivosti. TK zabezpečujú rýchly a spoľahlivý kontakt a vzájomnú spoluprácu jednotlivých rezortov v oblasti terminológie.

TK pôsobiace pri ÚOŠS sa v hodnotenom období schádzali v rôznych časových intervaloch. Najaktívnejšou bola komisia zriadená pri ÚGKK SR, ktorá sa v hodnotenom období zišla až 20-krát. Výstupom z rokovaní bol vždy záznam o prijatých termínoch, termínoch, ktoré bolo potrebné ešte prepracovať, a termínoch, ktoré komisia neodporučila zaradiť do terminologického slovníka. TK sa intenzívne venuje aj revidovaniu termínov zo Slovenskej technickej normy STN 73 0401 Terminológia v geodézii a kartografii časť 1: Terminológia geodetických základov a inžinierskej geodézie a časť 3: Terminológia kartografie a geografických informačných systémov a Slovníka geodetickej a kartografickej terminológie Mapovanie (je zverejnený na webovom sídle úradu, k 30. 9. 2019 obsahoval 1 716 termínov a definícií; v roku 2019 doňho pribudlo 669 nových termínov). Zámerom ÚGKK SR do budúcnosti je poskytnúť svoje databázy a pomôcť vytvoriť jednotný multirezortný výkladový slovník. V porovnaní s tým sa napríklad TK MS SR kreovala po dlhšom disfunkčnom období nanovo a v hodnotenom období Piatej správy len rozbiehala svoju činnosť.

Trend rozvoja spolupráce ministerstiev s rôznymi inštitúciami v oblasti terminológie a odborného prekladu aj na európskej úrovni a trend zaraďovania terminologických slovníkov do databázy IATE (InterActive Terminology for Europe – Interaktívna terminológia pre Európu) so štvrťročnou aktualizáciou má stúpajúcu tendenciu. Viaceré ÚOŠS úzko spolupracujú s Európskou komisiou, Európskym parlamentom a Radou Európy v oblasti prekladov textov nariadení a iných právne záväzných dokumentov. Napríklad MH SR pracovalo na terminologickom rozbere pojmového aparátu v rámci implementácie predpisov európskeho práva do právneho poriadku SR. MZVEZ SR spolupracovalo v oblasti terminológie s viacerými inštitúciami, napríklad s ÚGKK a ministerstvom kultúry pri tvorení názvov premenovaných štátov (Severomacedónska republika, Eswatinské kráľovstvo) a s Ústavom orientalistiky SAV, ktorý pracuje na elektronickej forme slovníka prepisov pojmov z orientálnych jazykov do slovenčiny.

ÚOŠS v sledovanom období zverejšňovali svoje terminologické slovníky na webových sídlach v elektronickej podobe a spolupracovali na vytváraní rôznych aplikácií. ÚNMS SR sa aktívne angažoval v iniciatíve na zabezpečenie používania jednotnej terminológie v rámci rezortu, preto bola vytvorená nová aplikácia pod názvom *Terminologická databáza*. Online platforma je prístupná technickej verejnosti od januára 2019 a umožňuje bezplatný prístup k databáze termínov a definícií zo slovenských technických noriem a technických normalizačných informácií vydaných v štátnom jazyku. Nový online nástroj zaviedol funkcionality, ktoré urýchlia, sprehľadnia a zvýšia komfort zamestnancom rezortu, ako aj zaregistrovaným používateľom terminologickej databázy. Spracovatelia návrhov noriem, ako aj používatelia z cieľových skupín tak prístupujú jednotne k zavedenej terminológii. Bližšie informácie o terminologickej databáze možno nájsť na <https://terminologia.unms.sk>. ŠÚ SR testoval softvér SDL Tradios Studio, profesionálny nástroj pre prekladateľov. TK ŠÚ SR aktualizovala *Štatistický slovník* a vytvorila jeho používateľsky priateľskú (user friendly) online verziu, ktorá je k dispozícii na webovom sídle ŠÚ SR. V rámci svojej činnosti pravidelne dopĺňala prehľad schválenej štatistickej terminológie. MV SR zostavovalo terminologický slovník verejnej správy. Pracovať začali v oblasti archívniectva a správy

registratúry. Na tento cieľ bola vytvorená aj pracovná skupina zložená zo zamestnancov štátnych archívov, tajomníčky TK MV SR a zástupcu Katedry archívniectva a pomocných vied historických Filozofickej fakulty Univerzity Komenského. Výsledkom je publikácia s názvom *Moderná správa registratúry*.

Praktickým prínosom odborných zamestnancov ÚOŠS bolo publikovanie odborných výstupov, ktoré uľahčujú ostatným prácu v oblasti terminológie. Na ÚJD SR napríklad vznikla online neperiodická publikácia informatívneho charakteru *Terminologický slovník jadrovej bezpečnosti Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky*, ktorá je prehľadom výrazov z oblasti jadrovej bezpečnosti používaných v platných všeobecne záväzných predpisoch, bezpečnostných návodoch alebo interných smerniciach úradu. Cieľom tejto aktivity je zjednotiť používanie výrazov v komunikácii úradu navonok.

Problémy, s ktorými sa TK v hodnotenom období stretávali, boli najmä finančného charakteru a súviseli predovšetkým so zabezpečením pomôcok pre členov TK, ako sú napríklad rôzne príručky alebo počítačové programy. Problémom ÚPV SR bola a stále je česká terminológia vyskytujúca sa v textoch prihlasovaných patentov, úžitkových vzorov, dizajnov, zemepisných označení výrobkov a označení pôvodu výrobkov. Z tohto dôvodu intenzívne spolupracuje s JÚLŠ SAV.

Členovia viacerých TK sa počas hodnoteného obdobia zúčastnili aj na dvoch konferenciách organizovaných *Slovenskou terminologickou sieťou* (STS), ktoré sa konajú v Bratislave raz ročne a obsahovo sú zamerané na aktuálne trendy vo vývoji jazyka a oblasť terminológie. STS vznikla na podnet Generálneho riaditeľstva pre preklad pri Európskej komisii ako výsledok snahy o tvorbu národnej terminológie najmä v súvislosti s prekladmi textov odborného a právneho charakteru s cieľom zjednodušiť a zrýchliť kontakt medzi jednotlivými TK a ostatnými pre terminológiu relevantnými inštitúciami a jednotlivcami. Ponúka priestor na realizáciu rôznych projektov a je v pozícii neformálnej platformy na odovzdávanie nových informácií medzi subjektmi zapojenými do tvorby slovenskej terminológie.

V poradí trinásta konferencia STS sa konala 19. októbra 2017 a jej ťažiskovou témou boli prekladateľské zručnosti a ich konkrétne využitie v súvislosti s neustále sa meniacimi požiadavkami trhu. Jazykové technológie v prekladateľstve boli v centre záujmu počas 14. konferencie, ktorá sa konala 15. novembra 2018. Na základe pozitívnych reakcií členov TK z viacerých rezortov je vhodné do budúcnosti uvažovať aj o pravidelných stretnutiach členov TK so zástupcami STS. Tým by sa zabezpečila kontinuita práce, pružnosť systému, rýchlejšie prijímanie návrhov a ich rozvíjanie, ako aj ďalší vývin slovenskej terminológie.

Odporúčania pre subjekty, ktoré majú zriadenú terminologickú komisiu:

- Venovať pozornosť odporúčaniam zo Štvrtej správy týkajúcim sa oblasti terminológie a činnosti terminologických komisií.
- Zabezpečiť povinnú účasť predsedov a tajomníkov jednotlivých terminologických komisií na odborných konferenciách Slovenskej terminologickej siete.

2.3. Kalendárová komisia pri Ministerstve kultúry Slovenskej republiky

Kalendárová komisia pri Ministerstve kultúry SR (ďalej len „kalendárová komisia“) vznikla na základe uznesenia vlády SR č. 86 z 2. marca 2016 k Tretej správe. Vláda týmto uznesením v bode B.4. uložila ministrovi kultúry úlohu zriadiť pri ministerstve kultúry komisiu na zaraďovanie krstných mien do slovenských kalendárov a na schvaľovanie oficiálnej podoby týchto mien. Úloha vyplynula zo spoločenskej potreby zjednotenia rozkolísanej praxe pri vydávaní kalendárov, ktorá súvisí s nedostatočnou reguláciou v tejto oblasti. Členmi kalendárovej komisie sú odborníci z oblasti onomastiky, zástupcovia MK SR, MV SR a vybraných vydavateľstiev:

- Mgr. Iveta Valentová, PhD. – predsedníčka (Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied, oddelenie dejín slovenčiny, onomastiky a etymológie),

- PhDr. Oľga Škorecová, PhD. (MK SR, odbor štátneho jazyka, sekcia umenia),
- PaedDr. Elena Kačalová (MK SR, odbor štátneho jazyka, sekcia umenia),
- JUDr. Alena Kružliaková (MV SR, oddelenie matrik, sekcia verejnej správy),
- Mgr. Iveta Kusová (MV SR, oddelenie matrik, odbor registrov, matrik a hlásenia pobytu, sekcia verejnej správy),
- Ing. Valerij Paluch (riaditeľ vydavateľstva Spektrum Grafik),
- Mgr. Ľubomír Turčan (riaditeľ vydavateľstva Tranoscius),
- Mária Potočnáková (vydavateľstvo Polygraf Print).

Hlavnými úlohami komisie je zjednocovať rozkolísanú prax pri uvádzaní mien v slovenských kalendároch, odstraňovať duplicitné podoby toho istého mena v jednom kalendári, schvaľovať písanú podobu mien v oficiálnom kalendári, posudzovať návrhy na zaradovanie nových mien do kalendára, prípadne vyradenie niektorých mien z kalendára a na základe záverov zo svojich zasadnutí aktualizovať oficiálne kalendárium. Oficiálne kalendárium bolo schválené na piatom zasadnutí komisie v júni 2017. Jeho základom je publikácia od Milana Majtána a Mateja Považaja *Výberte si meno pre svoje dieťa* (vydavateľstvo Art Area, Bratislava, 1998), v ktorej sa nachádza zoznam úradných podôb mien. Aktuálna podoba oficiálneho kalendária obsahuje novozaradené (resp. preradené) mená, a to na základe záverov z dvoch zasadnutí komisie, ktoré sa konali počas hodnoteného obdobia (šieste 29. mája 2018 a siedme 27. júna 2019). Verejnosti je dostupná na webovom sídle MK SR v časti Štátny jazyk v podkapitole Kalendárová komisia. Závery z uvedených zasadnutí komisie boli prijaté schválenými uzneseniami podpísanými ministerkou kultúry.

Do oficiálneho kalendária boli zaradené mená k uvedeným dátumom:

- Noel – 21. december,
- Artur – 5. január (pôvodne 26. november),
- Jonáš – 12. november,
- Alexia – 9. január,
- Zara – 19. január,
- Noema – 21. august,
- Elisa – 7. október,
- Dušana – 19. júl (pôvodne 26. máj).

Kalendárová komisia schválila *zásady zaradovania rodných (krstných) mien do kalendára*, podľa ktorých sa postupuje pri dopĺňaní východiskového oficiálneho kalendária zostaveného v roku 2017. Medzi kritériá na zaradenie krstného mena patrí napríklad výskyt, resp. frekvencia mena v populácii, spätosť mena s európskou a kresťanskou tradíciou a spisovnosť. Oficiálne kalendárium má pre vydavateľov slovenských kalendárov odporúčací charakter.

Kalendárová komisia preukazuje opodstatnenie svojej existencie a postupne sa dostáva do povedomia širokej verejnosti. V hodnotenom období od 1. 10. 2017 do 30. 9. 2019 zasadala dvakrát (29. 5. 2018 a 27. 6. 2019) a zaoberala sa najmä podnetmi od občanov žiadajúcich zaradiť nové meno do oficiálneho kalendária. MK SR prijalo celkom 45 žiadostí adresovaných kalendárovej komisii. Z toho v 37 žiadostiach od občanov išlo o zaradenie nového mena do kalendára, jedna žiadosť sa týkala preradenia existujúceho mena z jedného dátumu na iný dátum v kalendári, dva podnety z médií sa týkali činnosti kalendárovej komisie a v piatich prípadoch išlo o ďalšie podnety od občanov súvisiace so schvaľovaním mien a činnosťou kalendárovej komisie.

Podľa členov komisie aj občanov obracajúcich sa na kalendárovú komisiu je najväčším problémom pretrvávajúca rozkolísanosť praxe. Prejavuje sa tým, že kalendáre vydávané na území SR obsahujú rôzny menoslov, čo je pre občanov mätúce a zavádzajúce.

Odporúčanie pre vydavateľov kalendárov:

- Umiestniť informáciu „Kalendár obsahuje menoslov oficiálneho kalendária schváleného Kalendárovou komisiou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.“ a logo MK SR do tiráže kalendára tých vydavateľov slovenských kalendárov, ktorí prevezmú oficiálne kalendárium MK SR a použijú ho vo svojej vydavateľskej činnosti (pri vydávaní kalendárov). Používatelia kalendárov budú mať záruku, že mená uvedené v týchto kalendároch boli schválené MK SR ako štátnou autoritou. MK SR sprostredkuje informáciu o tejto možnosti slovenským vydavateľstvám.

3. ŠKOLSTVO

3.1. Aktivity rezortu školstva pri výučbe slovenského jazyka

MŠVVaŠ SR považuje výučbu slovenského jazyka a literatúry (SJ a SL) za veľký potenciál a jeden zo základných prostriedkov v rámci nadobúdania kultúrnej gramotnosti žiakov. Aj preto prijalo v hodnotenom období v súlade s príslušnými uzneseniami vlády k Tretej a Štvrtej správe opatrenia, ktoré vedú k zvyšovaniu úrovne používania štátneho jazyka v základných a stredných školách. Predmetné opatrenia majú prispieť k popularizácii slovenského jazyka a literatúry a taktiež domáceho čítania. Zároveň majú pomôcť zlepšiť úroveň používania a ovládania štátneho jazyka v oblasti regionálneho školstva. Do popredia sa stále výraznejšie dostáva tvorba vlastných textov, analýza diela a ich interpretácia. Cieľové kompetencie, ktoré sú žiakom sprostredkované na hodinách SJL, presahujú charakter jednotlivých predmetov a pomáhajú pri utváraní súvislostí medzi obsahmi jednotlivých predmetov.

Rozvoj kompetencií žiakov a podnecovanie záujmu o SJ a SL sa v hodnotenom období uskutočňovali aj prostredníctvom súťaží a projektov, na ktorých príprave a organizácii participovalo MŠVVaŠ SR aj MK SR. Patrí k nim napríklad celoslovenská literárna súťaž pre žiakov základných a stredných škôl s medzinárodnou účasťou *Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko* (v hodnotenom období sa uskutočnil 26. a 27. ročník). Zvyšovanie úrovne ovládania slovenského jazyka je cieľom národného projektu *Edukačný proces vyučovania SJ a SL v školách s vyučovacím jazykom maďarským*, ktorého organizátormi sú Štátny pedagogický ústav (ŠPÚ), Metodicko-pedagogické centrum (MPC), Národný ústav certifikovaných meraní (NÚCEM) a Štátna školská inšpekcia (ŠŠI). Uskutočňuje sa v troch vybraných školách vo Veľkom Mederi, Bátorových Kosihách a v Šamoríne a je zameraný na zvyšovanie kvality, inovovaný štátny vzdelávací program, inkluzívne prostredie a nové metódy vo vyučovaní slovenského jazyka. Čas trvania projektu presahuje správou hodnotené obdobie, keďže sa uskutočňuje od 1. januára 2016 do 31. decembra 2021. Jedným z produktov projektu je aj *Koncepcia vyučovania SJ a SL na základných školách s vyučovacím jazykom maďarským na roky 2018 – 2020*, v ktorom sa nachádzajú vzorové ročné plány a metodické listy pre 1. – 8. ročník. Materiály pre 9. ročník sú rozpracované. Projekt sleduje niekoľko cieľov: vytvoriť metodiku vzdelávacieho programu vrátane inovatívnych metód a foriem vyučovania, vytvoriť podporné materiály pre vzdelávací program (metodické a učebné materiály a didaktické pomôcky), realizovať aktuálne a tvoriť nové vzdelávacie programy kontinuálneho vzdelávania a podporovať školy pri zavádzaní inovovaného štátneho vzdelávacieho programu. V rámci projektu sa organizujú pre učiteľov rôzne odborné semináre zamerané napríklad na prácu s pedagogickou dokumentáciou, ročnými plánmi, metodickými listami a na hospitácie. Učitelia sa mohli zúčastniť na rôznych akreditovaných programoch kontinuálneho vzdelávania prostredníctvom viacerých vzdelávacích aktivít (napríklad *Metódy a formy práce podporujúce rozvoj myslenia a kreativity žiakov v škole*, *Učebnica ako textová pomôcka žiaka*, *Rozvíjanie slovnej zásoby na hodinách slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským*). Pre žiakov v školách s vyučovacím jazykom maďarským sa organizuje celoštátna súťaž *Poznaj slovenskú reč*.

Na základe predbežných výsledkov projektu boli školám odporúčené opatrenia:

- zaradenie komunikačno-zážitkových metód do vyučovania,
- delenie tried na skupiny,
- zlepšovanie profesijných kompetencií učiteľov v problematike vyučovania SJ a SL a v oblasti metodológie,
- zvyšovanie komunikačných kompetencií učiteľov,
- zaradenie príkladov dobrej praxe do vyučovania a zdôrazňovanie medzipredmetových vzťahov.

MPC a jeho regionálne a detašované pracoviská v hodnotenom období organizovali kontinuálne vzdelávanie v záujme zvyšovania profesionálnej kompetencie učiteľov, napríklad v oblasti moderných vyučovacích metód, rozvoj čitateľskej gramotnosti vo vlastnom edukačnom pôsobení, atestácií a neakreditovaného vzdelávania (semináre, konferencie, metodické dni, odborné-metodická a konzultačná činnosť). MPC v dňoch 14. – 15. februára 2018 zorganizovalo odbornú konferenciu s medzinárodnou účasťou *Sto rokov od prvého oficiálneho vyhlásenia slovenského jazyka ako vyučovacieho jazyka na Slovensku*, ktorá sa venovala najmä postaveniu slovenského jazyka a rozvoju jazykovej kultúry

NÚCEM v hodnotenom období monitoroval úroveň ovládania slovenského jazyka prostredníctvom testov (Testovanie 9, písomná forma internej časti maturitnej skúšky) a zaoberal sa skvalitňovaním testov, ktoré nadväzujú na aktuálne trendy a sú overené pilotnými testami. Okrem vývoja testov sa venoval aj zlepšovaniu úrovne používania a ovládania štátneho jazyka v oblasti regionálneho školstva a bol koordinátorom medzinárodných meraní v Programe medzinárodného hodnotenia žiakov PISA (organizuje OECD – Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj) a PIRLS – *Čítanie s porozumením* zameraných na čitateľskú gramotnosť a štátny jazyk. Jeho ďalším projektom bolo *Zvyšovanie kvality vzdelávania na základných školách a stredných školách s využitím elektronického testovania v systéme e-Test*.

Pozitívny postoj žiakov k čítaniu a vzťah detí ku knihám podporovali kompetentné inštitúcie aj prostredníctvom voľnočasových aktivít. Takto zamerané projekty boli súčasťou *Národnej stratégie zvyšovania úrovne kontinuálneho rozvíjania čitateľskej gramotnosti*. K najlepším a najrozšírenejším z nich patrila projekt *Záložka do knihy spája školy* s témami *Tajuplný svet knižných príbehov, Literárne osobnosti môjho regiónu, Rozprávky, bájky, povesti a príbehy nepoznajú hranice, Milan Rastislav Štefánik alebo iné významné osobnosti, ktoré spájajú Čechov a Slovákov, List za listom – baví ma čítať* a *Záložka do knihy spája stredné školy: Osobnosti, ktoré sa zaslúžili o demokraciu*. Pri príležitosti Medzinárodného dňa školských knižníc sa každoročne realizoval projekt *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice*.

3.2. Štátna školská inšpekcia

ŠŠI vykonávala komplexnú inšpekčnú činnosť, ktorou sledovala stav používania štátneho jazyka v rôznych druhoch škôl (materské, základné a stredné školy s vyučovacím jazykom slovenským, maďarským, slovenským a maďarským a ukrajinským). Celkovo to bolo 484 priamych pozorovaní v 155 materských školách, 86 základných školách, 14 gymnáziách a 80 stredných odborných školách. Ich prehľad je uvedený v **prílohe č. 4**.

Materské školy:

Z hospitácií v materských školách vyplynulo, že učitelia boli jazykovým vzorom pre deti. Podporovali nadobúdanie, ovládanie a používanie štátneho jazyka u detí, rešpektovali ich jazykový potenciál a dbali na spisovnosť jazyka. V oblastiach s vysokým vplyvom nárečia dôsledne usmerňovali deti, ktoré sa následne opravili a používali slovenský jazyk v správnej spisovnej podobe. Ich vety boli gramaticky správne, prevažne jednoduché alebo mierne rozvité. Spontánna komunikácia prebiehala bezproblémovo, bola viacsmerná, dialogická, deti dokázali chápať význam slov a vybrať z hovoreného podstatné informácie. Taktiež dokázali vyjadriť svoj názor, očakávanie a interpretácie, odovzdať odkaz a reprodukovať myšlienku. Dodržiavali komunikačné konvencie a vedeli primerane veku vyjadriť svoje názory, vlastné myšlienky, obhájiť tvrdenie, prípadne dorozprávať príbeh, opísať obrázok alebo reagovať na podnet.

Rozvoj komunikačných zručností u detí čiastočne obmedzovala nadmerná aktivita niektorých učiteľov. Často kládli uzavreté otázky, prípadne používali nárečie a nespisovné tvary na dorozumievanie sa s deťmi. Deti neprejavovali záujem o výučbu slovenského jazyka po fyzicky náročnej činnosti alebo po odpočinku.

V materských školách na jazykovo zmiešanom území bola v hodnotenom období úroveň porozumenia rôzna, deti nerozumeli všetkým zadaným úlohám a museli sa im prekladať. Ojedinele sa vyskytli prípady, že učitelia neovládali štátny jazyk, prípadne nebola venovaná dostatočná pozornosť prepojeniu maďarského a štátneho jazyka. Deti boli silno ovplyvnené nárečím, používali nesprávne tvary a neovládali štátny jazyk. Ako problém sa ukázali zatvorené otázky, ktoré učitelia kladli deťom. Tie na ne odpovedali spravidla jednoslovne a stroho, čo ich obmedzovalo vo vyjadrení a premýšľaní. Učitelia bránili v rozvoji kľúčových kompetencií používaním nevhodných učebných postupov, napríklad často používaným memorovaním, učením sa izolovaných slov alebo prekladovej metódy.

Jedna materská škola nerešpektovala integrované prepájanie vyučovacieho a štátneho jazyka, čo viedlo k udeleniu opatrení zo strany ŠŠI. V troch školách dochádzalo k výraznému obmedzeniu osvojovania si štátneho jazyka. ŠŠI im preto odporučila aplikovať metodické prístupy týkajúce sa plynulej bilingválnej komunikácie, skvalitnenia ovládania štátneho jazyka zo strany učiteľov a kontrolnej činnosti riaditeľa.

Ako pozitívny príklad možno uviesť školu s vyučovacím jazykom ukrajinským, kde sa deti vyjadrovali spisovne a bez väčších ťažkostí komunikovali po slovensky medzi sebou a aj s učiteľmi. Zákonní zástupcovia detí si žiadali výučbu výslovne v štátnom jazyku.

Deti z marginalizovaných rómskych komunít mali pre výraznú jazykovú bariéru problémy sledovať priebeh aktivít, vyjadrovali sa stroho a jednoslovne, ich prejav bol sprevádzaný silnou gestikuláciou, nie všetky vety boli gramaticky správne a deti používali rómsky jazyk vo vzájomnej komunikácii aj medzi sebou. V jednej materskej škole nedochádzalo k systematickému prepojeniu rómskeho jazyka so štátnym jazykom, preto ŠŠI odporučila viaceré návrhy na zlepšenie situácie.

Základné školy:

Úroveň používania spisovného slovenského jazyka v základných školách bola v hodnotenom období veľmi dobrá. Učitelia sa snažili o rozvíjanie, správnosť a kultúrnosť prejavu v navodených situáciách týkajúcich sa rôznych sfér života (osobný a školský život). Prevažne boli dobrým jazykovým vzorom pre svojich žiakov, pričom zároveň od nich vyžadovali aj používanie správnej terminológie. Ojedinele sa u učiteľov vyskytli náznaky používania nekodifikovanej podoby slovenského jazyka.

Nie všetci učitelia využívali na hodinách participatívne, interaktívne a zážitkové metódy učenia. Prevažovalo frontálne vyučovanie a na otázky učiteľa odpovedali vždy len tí najaktívnejší. Aktivity prebiehali väčšinou frontálne, v monologickej alebo dialogickej forme. Žiaci boli vedení k aktívnemu verbálnemu vyjadreniu sa a k počúvaniu s porozumením. Pomerne časté boli pravopisné chyby v písaní. Na rozvoj čitateľskej gramotnosti využívali učitelia metódy ako reprodukcia literárneho alebo odborného textu, vysvetľovanie významu slov, identifikácia hlavnej myšlienky, vyhľadávanie základných informácií v texte a podobne. Menej sa venovali ideovo-estetickému analýze ukážok, pojmovým mapám vedúcim k vyvodu záveru a formovaniu hodnotiacich postojov. Žiaci dostávali zo strany učiteľov neprimeranú mieru podpory, keď neraz vykonávali takmer polovicu činností za svojich žiakov, čo nepomáha ich ďalšiemu vývinu.

Pozorovania ŠŠI ukázali, že rozvoju čitateľskej gramotnosti bránia viaceré faktory: využívanie prevažne monologických metód a absencia inovatívnych metód, frontálna výučba, absencia sprostredkovania čitateľských techník a stratégií, stereotypnosť úloh, výber textov len zo strany učiteľa, málo analytickej práce na textoch a diskusií k obsahu a prezentácii postojov, nezáujem detí o jazyk a literatúru, ktorý súvisí so vzormi, ktoré vidia doma, a sporadická spolupráca škôl s knižnicami.

Žiaci pochádzajúci z marginalizovaných rómskych komunít vykazovali slabé komunikačné zručnosti. Ich odpovede boli strohé, nezrozumiteľné, sekali slabiky, používali nárečie, mali nedostatky v grafickom zápise, čím miestami prichádzalo k neprekonateľnej komunikačnej bariére.

Tri školy nachádzajúce sa na jazykovo zmiešanom území sa zapojili do projektu *Edukačný proces vyučovania slovenského jazyka a literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským*, ktorý trvá od roku 2016 do roku 2020 a ktorému sa venuje predchádzajúca časť tejto správy.

Gymnázia:

Podľa ŠŠI je u žiakov gymnázií možné konštatovať vysokú mieru ovládania pravidiel spisovného slovenského jazyka. Aktívne komunikovali, mali veľa otázok, primerane dokázali opísať rôzne schémy a obrázky napríklad v predmetoch biológia, geografia alebo fyzika. U niektorých žiakov absentovala výstižnosť jazykového prejavu, mali rezervy v argumentácii, prezentácii vlastných skúseností a plynulosti prejavu. Vo vyučovaní chýbali kooperatívne formy práce a žiaci nie vždy dostali dostatočný priestor na prezentáciu svojich postojov. Častým dôvodom toho javu bola nevhodná organizácia hodín. Prevažoval verbálny prejav zo strany učiteľov, ktorým stačila aj jednoslovná, strohá odpoveď žiakov na položenú otázku. Aktívni boli stále tí istí žiaci.

U žiakov z marginalizovaných rómskych komunít bolo možné pozorovať isté nedostatky v prejave, mali obmedzenú slovnú zásobu a učelia sa ich snažili stimulovať prevažne prostredníctvom zatvorených otázok, ich reakcie boli spravidla strohé, heslovité a nie vždy kultivované. Zároveň bolo u nich vidieť výrazné nedostatky v používaní správnej terminológie.

Gymnázia na národnostne zmiešanom území vyžadovali od žiakov dôsledné dodržiavanie komunikácie v štátnom jazyku. Na základe stimulujúcich otázok boli žiaci podnecovaní k ucelenému a výstižnému vyjadrovaniu sa. Dokázali reprodukovať kľúčové informácie z prečítaného textu, radi prezentovali svoje postoje a ochotne odpovedali na otázky. Len ojedinele sa vyskytla rečová bariéra.

Stredné odborné školy:

Žiaci v stredných odborných školách nedosahovali také dobré výsledky v oblasti komunikačných zručností v porovnaní s ich rovesníkmi študujúcimi na gymnáziách. Bola zistená nízka úroveň poznávacích kompetencií v oblasti slovenského jazyka a literatúry. Zjavné rozdiely boli medzi preukázanými vzdelávacími výsledkami a úrovňou sledovaných kľúčových kompetencií. Odpovede žiakov boli strohé, jednoslovné, terminologicky nie vždy správne, niekedy neadekvátne, prípadne odpoveď absentovala úplne. U žiakov bol slabý rozvoj kľúčových kompetencií, mali komunikačné problémy, zábrany vo vyjadrovaní a rezervy v argumentácii. Slabý rozvoj komunikačných zručností môže súvisieť s nedostatočným, resp. neprimeraným priestorom, ktorý im nevytvoria pedagógovia na to, aby sformulovali svoje myšlienky a adekvátne ich vyjadrili. Na otázky učiteľa odpovedali len tí najlepší, neboli ochotní počúvať sa navzájom. Priestor vytvorený na sebareflexiu využívali len niektorí. Vo výučbe prevažovalo diktovanie poznámok na úkor aktívnej práce s textom. Úlohy sa koncentrovali prevažne na porozumenie textu, menej už na dedukciu a usudzovanie. Žiaci mali vážne nedostatky v základných vedomostiach o slovenskom jazyku a literatúre, rovnako mali problém so správnou terminológiou a s ústnou komunikáciou. Najmä žiaci patriaci k jazykovej menšine mali problém vyjadriť sa v štátnom jazyku, čo predstavovalo komunikačnú bariéru a vytváralo zbytočné napätie v komunikácii.

Stredné odborné školy na národnostne zmiešanom území sledované neboli.

Odporúčania pre oblasť školstva:

- Zvyšovať jazykovú kultúru písomného a ústneho prejavu žiakov.
- Zabezpečiť diferencovaný prístup k jednotlivým žiakom na vyučovaní SJ a SL.
- Vytvoriť podmienky na používanie inovatívnych metód vo vyučovaní SJ a SL organizáciou pravidelných školení pre pedagógov a častým využívaním týchto metód vo vyučovaní (najmä komunikačno-zážitkový model).
- Podporovať tvorivosť žiakov prostredníctvom slohových prác a iných tvorivých činností, zapájaním do jazykových a literárnych súťaží.
- Rozvíjať čitateľské kompetencie zamerané na pochopenie textu, jeho analýzu, interpretáciu a vyvodzovanie hodnotení. Podporovať čítanie s porozumením a domáce čítanie.
- Podporovať prezentačné zručnosti žiakov s dôrazom na ústny prejav.

4. OCHRANA SPOTREBITEĽA

4.1. Podnety doručené Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky

Povinnosť označovať obsah domáceho či dovážaného tovaru, uvádzať podmienky záruky, návod na používanie výrobkov, potravín, liečiv a iné informácie pre spotrebiteľa v štátnom jazyku vyplýva priamo zo zákona o štátnom jazyku, ako aj z iných všeobecne záväzných právnych predpisov. V záujme ochrany zdravia a zachovania bezpečnosti a základných práv spotrebiteľov je nevyhnutné vykonávať kontroly týkajúce sa overovania povinnosti uvádzať vymedzené informácie v štátnom jazyku. MK SR prijalo od občanov v hodnotenom období 11 podnetov, ktoré sa týkali oblasti ochrany spotrebiteľa, z nich 9 podnetov bolo opodstatnených a 2 podnety po ich preverení boli vyhodnotené ako neopodstatnené. 3 podnety boli odstúpené Slovenskej obchodnej inšpekcii (SOI) ako kompetentnému orgánu na zaujatie stanoviska k obsahu podnetu. Prehľad podnetov dokumentuje tabuľka:

číslo	obsah podnetu	opodstatnenosť podnetu
1.	vyžadovaná povinnosť používať anglický logotyp v slovenských tlačovinách (v tlačенých propagačných materiáloch)	áno
2.	názov prevádzky uvedený len v cudzom (francúzskom) jazyku	nie*
3.	používanie anglických výrazov na doklade pre zákazníka vydávanom medzinárodnou spoločnosťou zastúpenou na území SR	áno
4.	používanie českých alebo anglických výrazov pri označovaní spotrebného tovaru v predajni veľkoobchodnej spoločnosti	áno
5.	používanie českých alebo anglických výrazov pri označovaní spotrebného tovaru v predajni veľkoobchodnej spoločnosti	áno
6.	používanie anglických výrazov na označenie tovaru v reklamnom letáku súkromnej spoločnosti	áno
7.	sťažnosť spotrebiteľa na nutnosť zabezpečiť úradný preklad dokumentu (potvrdenia) vyžadovaného akciovou spoločnosťou s účasťou štátu	áno
8.	otázka na možnosť používania českého jazyka na etiketách kozmetických výrobkov	áno
9.	nespisovné slovenské výrazy (neuvedené v kodifikovanej podobe štátneho jazyka) použité pri označovaní potravín	áno
10.	mejlová komunikácia v anglickom jazyku s klientmi slovenskej spoločnosti	nie*
11.	použitie štátneho jazyka a jazyka národnostnej menšiny vo formulári žiadosti o zdravotnú pomôcku	áno

* po preverení bol podnet vyhodnotený ako neopodstatnený

zdroj: MK SR

4.2. Poznatky získané z kontrolných akcií dozorných orgánov

Slovenská obchodná inšpekcia (SOI) kontroluje používanie štátneho jazyka v písomných informáciách pre spotrebiteľa určených v § 10a až 12 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. Počas vykonávania kontrol SOI zistila tieto druhy nedostatkov: predaj výrobku bez priloženého návodu na použitie, neúplné (nedostatočné) informácie poskytnuté v návode výrobku, poskytnuté informácie v návode boli uvedené iba v cudzích jazykoch. Pri kontrolách boli prijaté opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov, a to buď okamžite pri výkone kontroly alebo v určenom termíne. Do odstránenia zistených nedostatkov bol predaj výrobkov pozastavený.

SOI prijala v sledovanom období celkovo 91 podnetov od občanov, ktoré sa týkali nedodržania povinnosti uvádzať informácie v štátnom jazyku, čo je takmer 45 %-ný pokles počtu prijatých podnetov oproti predchádzajúcemu obdobiu hodnotenému vo Štvrtej správe (1. 10. 2015 – 30. 9. 2017). Nedostatky boli zistené v týchto skupinách výrobkov: bižutéria, dekoračné predmety, domáce potreby, elektrické spotrebiče, hračky, mobilné telefóny, obuv, stavebné výrobky, textilné výrobky, výpočtová technika a ďalšie.

Inšpektori SOI (Inšpektorát SOI pre Bratislavský kraj) a zamestnanci MK SR v auguste 2019 vykonali spoločnú dvojdnú kontrolu zameranú na používanie slovenského jazyka (poskytovanie informácií v štátnom jazyku pre spotrebiteľa) pri predaji vybraných výrobkov. Kontrolná akcia sa uskutočnila na základe dohody o spolupráci medzi SOI a MK SR. Predmetom kontroly boli kolobežky a elektrické kolobežky. Z celkového počtu 10 druhov kontrolovaných výrobkov boli zistené nedostatky pri jednom druhu výrobku, v ktorom vôbec nebol priložený návod na použitie. Z hľadiska bezpečnostných upozornení z 10 výrobkov neboli upozornenia v štátnom jazyku uvedené pri dvoch kontrolovaných výrobkoch. SOI zvolila sektor športové potreby ako predmet kontroly z dôvodu, že ide o aktuálnu oblasť (populárnosť kolobežiek a elektrických kolobežiek u spotrebiteľa). SOI vyhodnotila spoluprácu s MK SR na tejto kontrolnej akcii ako efektívnu a prínosnú, najmä z pohľadu ochrany spotrebiteľa a trhu.

Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky (ŠVPS) kontroluje na základe zákona NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov označovanie potravín údajmi v štátnom jazyku. V hodnotenom období vykonala v oblasti dodržiavania povinnosti poskytovať informácie o potravinách a označovať ich v štátnom jazyku 1 573 úradných kontrol, pričom zistila 3 378 nedostatkov (pokles v porovnaní s predchádzajúcim obdobím o takmer 65 %). Nedostatky sa týkali nedostatočného, nečitateľného a nesprávneho označovania potravín, ako aj klamlivého (zavádzajúceho) označenia potravín alebo ponúkania týchto potravín na predaj klamlivým spôsobom. Okrem vlastných zistení ŠVPS prijala 2 podnety od občanov, ktoré sa týkali nesprávneho používania štátneho jazyka najmä pri označovaní potravín.

Za porušenie povinností poskytovať informácie o potravinách v štátnom jazyku a označovať ich v štátnom jazyku boli v správnom konaní uložené pokuty vo výške 2 950 590 eur. Zároveň ŠVPS pri výkone kontroly uložila kontrolovaným subjektom za zistené nedostatky opatrenia na mieste. Tie znamenali zákaz umiestňovať na trh nesprávne označené, neoznačené alebo klamlivo (zavádzajúce) označené potraviny.

Štátny ústav pre kontrolu liečiv (ŠÚKL) podľa zákona č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov kontroluje dodržiavanie povinnosti poskytovať informácie pre používateľov liekov a zdravotníckych pomôcok v štátnom jazyku. Z ustanovenia § 62 a § 63 uvedeného zákona vyplýva, že každá písomná informácia pre používateľa humánneho lieku, ako aj súhrn charakteristických vlastností humánneho lieku, musí byť uvedená v štátnom jazyku. Túto kontrolu ŠÚKL vykonáva pri každej registrácii lieku alebo evidencii zdravotníckej pomôcky. Ročne spracuje približne 8 500 žiadostí. Žiadatelia o registráciu lieku, resp. evidenciu zdravotníckej pomôcky sú priebežne (počas registračného konania) upozorňovaní na používanie správnych spisovných výrazov v nimi

predložených návrhoch písomných informácií pre používateľa. Jazykové nedostatky zistené pri registrácii liekov/evidencii zdravotníckych pomôcok sa týkali nesprávne preložených výrazov z cudzieho jazyka do štátneho jazyka (použitím nespisovných slov) a nesprávne použitou terminológiou z oblasti medicíny. ŠÚKL za hodnotené obdobie neprijal žiaden podnet na nedodržanie povinnosti uvádzať informácie o liekoch a zdravotníckych pomôckach v štátnom jazyku a ani na nevyhovujúcu jazykovú úroveň informácií poskytovaných používateľovi.

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ÚVZ) vykonáva štátny zdravotný dozor nad kozmetickými výrobkami podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v rámci dozoru kontroluje aj dodržiavanie ustanovenia § 43 ods. 1 písm. f) uvedeného zákona, a síce označenie kozmetických výrobkov požadovanými údajmi v štátnom jazyku. Zároveň vykonáva úradnú kontrolu potravín určených v zákone č. 152/1995 Z. z. o potravinách v platnom znení, ktorý v § 9 ods. 1 ustanovuje, že ten, kto vyrába potraviny, manipuluje s nimi alebo ich umiestňuje na trh, je povinný označiť ich v kodifikovanej podobe štátneho jazyka údajmi podľa osobitného predpisu. V hodnotenom období ÚVZ skontroloval 1 014 kozmetických výrobkov, z ktorých 2 výrobky nevyhoveli požiadavkám na označovanie, a to pre neuvedenie funkcie výrobku v štátnom jazyku. Pri nevyhovujúcich kozmetických výrobkoch kontrolovaný subjekt výrobky dodatočne doznačil na dobrovoľnej báze.

ÚVZ v uvedenom období vykonal aj 63 769 kontrol v 28 509 kontrolovaných potravinárskych prevádzkach. Spolu odobral a preskúmal 25 554 vzoriek rôznych potravín vrátane obalových materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami. Z tohto počtu nespĺňalo požiadavky na označovanie potravín 65 vzoriek potravín. V prípade zistených nedostatkov v označovaní potravín boli nariadené opatrenia na ich odstránenie.

Ústav štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečiv (ÚŠKVBL) posudzuje podľa zákona č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov jazykovú stránku všetkých písomností v procese vydávania rozhodnutí o registrácii veterinárnych liekov (rozhodnutie k registrácii, súhrn charakteristických vlastností veterinárneho lieku, písomná informácia pre používateľa). Väčšina jazykových nedostatkov je odstránená ešte pred zaregistrovaním lieku, keďže ÚŠKVBL vykonáva jazykovú úpravu textov napísaných v štátnom jazyku vo všetkých priložených podkladoch k registrácii lieku. Okrem toho vykonáva korektúry slovenských textov pre centralizovanú procedúru pre Európsku liekovú agentúru. V hodnotenom období bol počet jazykovo upravovaných textov 135. ÚŠKVBL upravuje texty sprievodnej produktovej dokumentácie pre výrobcov veterinárnych liekov. Túto službu hradí výrobca.

V oblasti dodržiavania povinnosti poskytovať informácie pre používateľov veterinárnych produktov a veterinárnych liekov v kodifikovanej podobe štátneho jazyka bolo v hodnotenom období pri kontrolách (dozor nad trhom) u veľkodistributérov zistených 9 nedostatkov. Týkali sa oblasti používania odborných výrazov, slovenskej gramatiky, prekladov z anglického do slovenského jazyka, používania bohemizmov, prípadne prebratých slov z iných jazykov. ÚŠKVBL riešil nedostatky udelením nápravných opatrení, stiahnutím liekov z trhu alebo likvidáciou obalov, prípadne boli lieky vrátené držiteľovi registračného rozhodnutia alebo veľkodistributérovi.

5. POUŽÍVANIE ŠTÁTNEHO JAZYKA V MEDIÁLNEJ SFÉRE

5.1. Rada pre vysielanie a retransmisiiu

Rade pre vysielanie a retransmisiiu (RVR) bolo v hodnotenom období doručených 19 sťažností a podnetov od občanov týkajúcich sa nesprístupnenia programov v štátnom jazyku a nepoužívania slovenského spisovného jazyka v rozhlasovom a televíznom vysielaní (**príloha č. 5**). Občania sa sťažovali napríklad na nedodržiavanie správnej (kodifikovanej) výslovnosti slovenského jazyka vo vysielaných programoch, na nesprávnu výslovnosť hlásky „l“ a hlások, resp. koncoviek „le“ a „li“, ktoré boli vyslovované tvrdo, na používanie cudzojazyčných titulkov v odvysielaných programoch, na používanie anglických názvov vysielaných programov, na odvysielanie filmov s českým dabingom, na používanie bohemizmov v odvysielaných programoch atď. RVR posúdila 18 podnetov ako neopodstatnených. Jednu sťažnosť, ktorá sa týkala programu *Ahoj Slovensko*, kde moderátor použil viacero nespisovných výrazov a nesprávne vetné konštrukcie, vyhodnotila ako opodstatnenú.

V súvislosti s výkonom dohľadu nad ustanovením § 16 ods. 3 písm. e) zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vysielaní a retransmisii“) a nad ustanovením § 5 ods. 1 a 2 zákona o štátnom jazyku vydala RVR v hodnotenom období jedno rozhodnutie, ktoré sa týkalo porušenia zákona o štátnom jazyku v rozhlasovom a televíznom vysielaní v programe *Ahoj, Slovensko* (Dvojka, RTVS), za ktoré uložila sankčný postih 200 eur (**príloha č. 6**).

Doteraz schválené štyri správy o stave používania štátneho jazyka na území SR obsahovali aj odporúčania týkajúce sa RVR. Konkrétne ide o uznesenie vlády č. 238 z 21. mája 2014 k Druhej správe, ktoré v bode C.3. odporučilo predsedovi RVR priebežne „sledovať a vyhodnocovať jazykovú úroveň vo vysielaní rozhlasovej a televíznej programovej služby“, ako aj uznesenie vlády č. 86 z 2. marca 2016 k Tretej správe, ktoré v bode C.3. odporučilo predsedovi RVR priebežne „zamerať pozornosť v rámci výkonu dohľadu na jazykovú úroveň rečových prejavov mediálnych pracovníkov a na texty vysielaných reklám“ (toto odporúčanie je obsiahnuté aj v bode C.4. uznesenia vlády č. 150 z 11. apríla 2018 k Štvrtej správe). Pri vyhodnotení plnenia týchto odporúčaní obsiahnutých v uzneseniach vlády SR k správam o stave používania štátneho jazyka RVR uviedla, že zákon o vysielaní a retransmisii nezahŕňa výkon činnosti priebežne sledovať a vyhodnocovať jazykovú úroveň vo vysielaní, avšak poveruje RVR výkonom dohľadu nad ustanovením § 16 ods. 3 písm. e) zákona o vysielaní a retransmisii a nad ustanovením § 5 ods. 1 a 2 zákona o štátnom jazyku, pričom táto činnosť zahŕňa v konkrétnych prípadoch sťažností o porušení zákona aj vyhodnocovanie, prípadne i sankcionovanie nedostatkov v používaní štátneho jazyka.

Počas hodnoteného obdobia vydala RVR 14. decembra 2018 *Stanovisko k jazykovej úrovni vo vysielaní*. Konštatovala v ňom napríklad, že opakovane dostáva od televíznych divákov a poslucháčov rozhlasových staníc podnety, ktoré sa týkajú nesprávneho používania slovenského jazyka vo vysielaní. Najčastejšie obsahujú sťažnosti na výslovnosť mäkkej spoluhlásky „l“, používanie nárečia, netlmočenie do slovenčiny, vysielanie v českom jazyku, vulgarizmy, používanie bohemizmov a anglických slov. Sťažovatelia upozorňujú, že vysielatelia porušujú jednu zo svojich základných povinností, a to zabezpečiť, aby bol pri vysielaní dodržiavaný zákon o štátnom jazyku. Za nesplnenie tejto povinnosti hrozí vysielateľom televíznej programovej služby sankcia od 165 eur do 6 638 eur a vysielateľovi rozhlasovej programovej služby od 99 eur do 1 659 eur.

Vo zverejnenom stanovisku RVR apelovala na vysielateľov, aby nepodceňovali jazykovú úroveň vo vysielaní, venovali jej náležitú pozornosť, odstraňovali zistené jazykové nedostatky a celkovo zlepšili svoj prístup k starostlivosti o štátny jazyk. RVR uplatňuje zákonné ustanovenie týkajúce sa používania slovenského jazyka vo vysielaní veľmi citlivo. Naďalej bude monitorovať jazykovú úroveň, vyhodnocovať ju a adekvátne k tomu aplikovať svoje zákonné právomoci.

Okrem sťažností týkajúcich sa nesprávneho používania slovenského jazyka boli RVR doručené aj podnety a otázky súvisiace s používaním českého jazyka vo vysielaní slovenských

televíznych staníc. Divákovi prekážali redaktori a televízni hostia hovoriaci po česky, český dabing, prípadne vysielanie pôvodnej českej tvorby bez dabovania. Zákon o štátnom jazyku však v taxatívne stanovených prípadoch umožňuje aj používanie českého jazyka bez tlmočenia do štátneho jazyka, keďže ide o jazyk, ktorý v zmysle príslušných predpisov spĺňa požiadavku základnej zrozumiteľnosti.

Odporúčanie pre Radu pre vysielanie a retransmisiiu:

- Naďalej sledovať a vyhodnocovať jazykovú úroveň vo vysielaní rozhlasovej a televíznej služby a v rámci výkonu dohľadu zamerať pozornosť na jazykovú úroveň rečových prejavov mediálnych pracovníkov a na texty vysielaných reklám.

5. 2. Rozhlas a televízia Slovenska

Rozhlas a televízia Slovenska (RTVS) ako verejnoprávne médium plnilo v hodnotenom období uznesenie vlády SR č. 86/2016 k Tretej správe, ktoré v bode C.2 odporúčilo generálnemu riaditeľovi RTVS priebežne „realizovať odporúčania týkajúce sa zvyšovania jazykovej úrovne vo vysielaní rozhlasovej a televíznej programovej služby vyplývajúce z Tretej správy – časť Médiá“.

K prijatým opatreniam patrilo napríklad zriadenie funkcie hlasového pedagóga, ktorú v RTVS od roku 2017 zabezpečujú na základe dohôd o vykonaní práce a pracovnej činnosti šiesti hlasoví pedagógovia (traja externí spolupracovníci pre organizačnú zložku Slovenský rozhlas a rovnako traja pre organizačnú zložku Slovenská televízia).

RTVS od roku 2018 zaviedla pre redaktorov nový projekt *Škola redaktorov* zameraný hlavne na vzdelávanie v oblasti jazykovej a interpretačnej prípravy v oboch organizačných zložkách.

Slovenský rozhlas zameriava vzdelávanie v tejto oblasti najmä na konzultácie v oblasti jazykovej interpretácie a žurnalistickú stránku príspevkov. Edukačný systém zahŕňa prácu so zahlásením a odhlásením príspevku, obsahovú výstavbu a informačnú nasýtenosť moderátorských vstupov, štylistiku textu s dôrazom na rešpektovanie psychológie poslucháča, zlepšenie prípravy a spôsobu vedenia rozhovorov (ako uchopiť tému, ako postaviť otázky). V prípade editorov sa zameriava na radenie príspevkov v tzv. prúdovom vysielaní a redigovanie príspevkov a prácu s ich autormi od zadania témy až po schválenie príspevku do vysielania. V rozhlasovom vysielaní v Rádiu Regina Stred na úroveň jazykového prejavu dohliada editor, ktorý je kvalifikovaný aj z hľadiska správneho používania slovenského jazyka. Príspevky do vysielania zaraďuje až po kontrole obsahu a gramatickej správnosti zahlásení.

Slovenská televízia realizuje systém školení a kurzov, ktoré sa sústreďujú najmä na praktickú prípravu redaktorov na živé televízne vysielanie. Edukačné minimum redaktorov zahŕňa prípravu živého vstupu o očakávanej udalosti, prípravu na reportovanie o mimoriadnej udalosti, rozhovor s respondentom, reakciu na nečakané technické a iné problémy, vystupovanie pred kamerou, komunikačné a jazykové špecifiká živého vstupu. V teoretickej príprave redaktorov-juniorov sa kladie dôraz na písanie správ, špecifiká audiovizuálnej správy a rozšírenej audiovizuálnej správy, hlasovú a jazykovú interpretáciu. Pravidelne sa organizujú aj školenia moderátorov s jazykovou lektorkou.

Funkciu jazykového redaktora v RTVS vykonávajú dvaja zamestnanci zaradení do sekcie spravodajstva a aktuálnej publicistiky.

Na overovanie úrovne ovládania slovenského spisovného jazyka v RTVS sa kladie dôraz aj v rámci výberového procesu na pozície redaktorov a moderátorov, v rámci ktorého sa priamo testujú ortografické zručnosti uchádzačov. Ortofonické zručnosti vybraných uchádzačov sa overujú na kamerových a mikrofonických skúškach v štúdiu pri práci s vybranými textami.

Hodnotenie jazykového prejavu redaktorov a moderátorov RTVS aj z hľadiska dodržiavania spisovnej formy slovenského jazyka začala RTVS v roku 2019 prostredníctvom projektu *Štandardy kultúry prejavu redaktorov a moderátorov RTVS*. Kultúru prejavu redaktorov a moderátorov RTVS

posudzuje odborná komisia, ktorá je zriadená ako poradný orgán generálneho riaditeľa RTVS. Výsledky tohto hodnotenia slúžia hlavne na zatriedenie redaktorov a moderátorov a na plánovanie ich ďalšieho vzdelávania a rozvoja. Odborné posúdenie kultúry prejavu sa týka všetkých interných zamestnancov a externých spolupracovníkov RTVS, ktorí vystupujú v programoch RTVS ako redaktori, moderátori, komentátori, a to v reláciách spravodajských, publicistických, vzdelávacích alebo zábavných.

Pri zaraďovaní zahraničných televíznych programov do vysielania RTVS je kritériom dôsledné dodržiavanie príslušných zákonných ustanovení týkajúcich sa používania štátneho jazyka a zabezpečenie ich slovenskej jazykovej verzie v podobe slovenských titulkov, resp. slovenského dabingu. Osobitná pozornosť sa venuje vysielaniu pôvodných inojazyčných audiovizuálnych diel určených pre maloletých divákov do 12 rokov s kvalitným slovenským dabingom. Do dabingovej a titulkovej výroby sa automaticky zadávajú všetky premiérové programy nakupované v zahraničí. Detské tituly s vekovou klasifikáciou do 12 rokov sú takisto automaticky zadávané do dabingovej výroby na prípravu slovenských dabingových jazykových verzií. Na tituly, ktoré už boli predtým vysielané v slovenskej dabingovej verzii vyrobenej inými vysielateľmi v SR sa kúpi licencia na vysielanie verzie od iného vysielateľa. České verzie sa využívajú iba v prípade vysielania starších filmov, ktoré boli v minulosti vyrobené pre distribúciu do kín a sú z nej známe, resp. pri kultových filmoch s legendárnymi dabingovými hlasmi. Dabingová dramaturgia kontroluje preklady, úpravy, jazykový prejav, aj zadávanie grafických titulkov do pôvodného znenia.

Odporúčanie pre Rozhlas a televíziu Slovenska:

- Pokračovať v realizácii odporúčaní týkajúcich sa zvyšovania jazykovej úrovne vo vysielaní rozhlasovej a televíznej programovej služby uvedených v predchádzajúcich správach.
- Realizovať nové formy prezentácie slovenského jazyka, osobitne vo vzťahu k deťom a mládeži.
- V spravodajských a publicistických formátoch venovať pozornosť informáciám týkajúcim sa Medzinárodného dňa materinského jazyka (21. február).

5.3. Tlačová agentúra Slovenskej republiky

V Tlačovej agentúre Slovenskej republiky (TASR) sa systematicky venujú zvyšovaniu úrovne používania spisovnej slovenčiny v činnosti profesionálnych používateľov jazyka (redaktorov, vedúcich vydání, šéfredaktorov). TASR má vypracovaný premyslený systém práce so spisovným jazykom, ktorý uplatňuje v dennej praxi. Na začiatku procesu je výber pracovníkov. Každý uchádzač o miesto redaktora musí absolvovať jazykový test v rámci vstupnej procedúry. Jazykové predpoklady tvoria zásadný podiel pri rozhodovaní o prijímaní záujemcu na pozíciu redaktora. Aj pri redaktoroch zahraničnej redakcie je dôležité, aby dokonale ovládali nielen cudzí jazyk, ale aj spisovný slovenský jazyk, do ktorého prekladajú získané informácie. V procese prípravy a vydávania informácie funguje tzv. systém štyroch očí. Každá správa prechádza cez vydávajúcich (jazykovi a obsahoví korektori), ktorí sú expertmi v používaní jazyka.

TASR má spracovaný *elektronický online systém konzultácie o otázkach spisovnej slovenčiny*. Ide o vlastný softvér TASR, vyvinutý špeciálne pre potreby agentúry. Túto online jazykovú poradňu zabezpečuje Imrich Jenča. Okrem online poradenstva sa v systéme zverejňujú nedostatky v jazyku, ktoré je potrebné odstrániť alebo ktoré treba upraviť.

So spisovnou slovenčinou prichádzajú redaktori do kontaktu aj prostredníctvom dlhodobého cyklu *Spisovná slovenčina*, ktorý vychádza už niekoľko rokov v agentúrnom servise. Časť z cyklu je zverejnená aj na webovom sídle TASR. Cyklus sa pripravuje v spolupráci s Katedrou žurnalistiky Filozofickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku, s doc. Teréziou Rončákovou, PhD., a Mgr. Zuzanou Vandákovou, jazykovými expertkami, ktoré sa tejto téme venujú vo vedeckej a pedagogickej praxi. Príspevky upravuje redakcia a vydáva ich v domácom agentúrnom servise dvakrát týždenne. Na základe cyklu *Spisovná slovenčina* vydala TASR knihu s názvom *Prajeme vám bezchybný rok*, ktorá má vyše 120 strán a obsahuje najfrekvencovanejšie prešľapy v spisovnom jazyku. Jednotlivé príspevky sú obohatené o fotografie fotoreportérov TASR. Kniha

bude distribuovaná odberateľom, spolupracovníkom, štátnym inštitúciám, ale i žiakom a študentom, ktorí spolupracujú so školským servisom TASR. Elektronickú podobu knihy TASR pošle všetkým školám na Slovensku v rámci projektu *TASR do každej školy*.

Špecializované weby TASR *teraz.sk* a *skolske.sk* majú zriadené pravidelné zložky o spisovnej slovenčine. Informácie TASR o spisovnej slovenčine sú distribuované mediálnym i nemediálnym klientom. Odberateľmi servisov sú všetky relevantné slovenské médiá.

TASR spolupracuje s JÚLŠ SAV. Jej databázy sa využívajú na vedecké a výskumné účely, napríklad boli podkladom na spracovanie *Retrográdneho slovníka spisovnej slovenčiny* a *Frekvenčného slovníka slovenčiny*.

Odporúčanie pre Tlačovú agentúru Slovenskej republiky:

- Pokračovať v uplatňovaní dobre nastaveného systému zameraného na správne používanie spisovného slovenského jazyka v činnosti svojich zamestnancov – profesionálnych používateľov jazyka.
- V rámci agentúrnych produktov venovať pozornosť informáciám týkajúcim sa Medzinárodného dňa materinského jazyka (21. február).

6. POUŽÍVÁNIE ŠTÁTNEHO JAZYKA V REKLAME

6.1. Klub reklamných agentúr Slovenska

V súvislosti s dodržiavaním zákona o štátnom jazyku v oblasti reklamy oslovilo MK SR Klub reklamných agentúr Slovenska (KRAS). Je to združenie právnických a fyzických osôb, výberová profesijná organizácia, ktorá poskytuje komplexné služby v oblasti marketingovej komunikácie a jej členmi je 12 najproduktívnejších reklamných agentúr pôsobiach na slovenskom trhu. Zaujímalo sa o dodržiavanie zákona o štátnom jazyku pri tvorbe a prezentácii reklamných textov.

V hodnotenom období KRAS nezaznamenal sťažnosti občanov týkajúce sa porušovania zákona o štátnom jazyku v oblasti reklamy. Tieto výsledky sú odrazom vysoko nastavených štandardov, ktorým sa KRAS a jeho členské agentúry riadia.

V rámci svojej poradenskej a študijnej činnosti sa KRAS prioritne zameriava na vytváranie, presadzovanie a podporovanie pravidiel zdravého konkurenčného súťaženia, tvorbu, presadzovanie a podporovanie nástrojov, ktoré zvyšujú korektnosť, transparentnosť a etickosť súťaženia subjektov na trhu marketingovej komunikácie, druhotne aj na zabezpečenie dodržiavania noriem spisovného jazyka vo vypracovaných reklamných textoch pred ich zverejnením. Jednotlivé agentúry zamestnávajú jazykových redaktorov a korektorov, resp. s nimi spolupracujú. V sporných otázkach kontaktujú Jazykovú poradňu JÚLŠ SAV. V prípade, že zadávateľ dodá reklamný text, ktorý nie je v súlade s jazykovou normou alebo je vyhotovený v rozpore so zákonom o štátnom jazyku len v inom ako slovenskom jazyku, členské agentúry KRAS ho na túto skutočnosť upozornia. Tieto prípady sú v ich reklamnej praxi skôr ojedinelé a spravidla sú konzultované s právnickými kancelárkami, ktoré poskytujú výklad zákona o štátnom jazyku a navrhujú formu zverejnenia, ktorá je v súlade s týmto zákonom.

Podľa vyjadrenia KRAS-u je jazyková kultúra reklamných textov vytvorených v jeho členských reklamných agentúrach z hľadiska používania spisovného slovenského jazyka vysoká. Snaha o udržanie statusu produktívneho a úspešného združenia a nastavené základné pravidlá podľa vzoru, ktorý KRAS v rámci jazykovej praxe dodržiava, môžu byť zárukou, že úroveň používania štátneho jazyka v reklame bude mať stúpajúcu tendenciu. Takýto vývoj je v súlade s opatreniami, ktoré ministerstvo kultúry v tejto oblasti pripravuje a realizuje.

Jedným z navrhovaných opatrení na zlepšenie jazykovej kultúry a dodržiavania príslušných zákonov v oblasti reklamy, je vypracovanie metodického materiálu MK SR o relevantných častiach zákona o štátnom jazyku, zákona o používaní jazykov národnostných menšín a obsahujúceho stanovisko k používaným cudzojazyčným slovám v reklame, pre ktoré existujú v slovenčine dlhodobo zaužívané výrazy, ale aj k ustáleným a zaužívaným výrazom v cudzích jazykoch, ktoré sa v oblasti reklamy a marketingu objavujú na verejne prístupných miestach.

K správne použitiu spisovného slovenského jazyka by prispelo metodické usmernenie (školenie) zamerané na správne používanie štátneho jazyka (pravidlá písania) pre reklamných tvorcov a zamestnancov reklamných agentúr a pre oblasť marketingovej komunikácie.

Odporúčania pre MK SR:

- Vypracovať metodický materiál pre reklamné agentúry pôsobiace na Slovensku v prostredí reklamy a marketingovej komunikácie v súvislosti s dodržiavaním zákona o štátnom jazyku v oblasti reklamy.
- Nadviazať vzájomnú spoluprácu MK SR a KRAS-u zameranú na správne používanie štátneho jazyka v oblasti pôsobenia reklamných agentúr a marketingu.

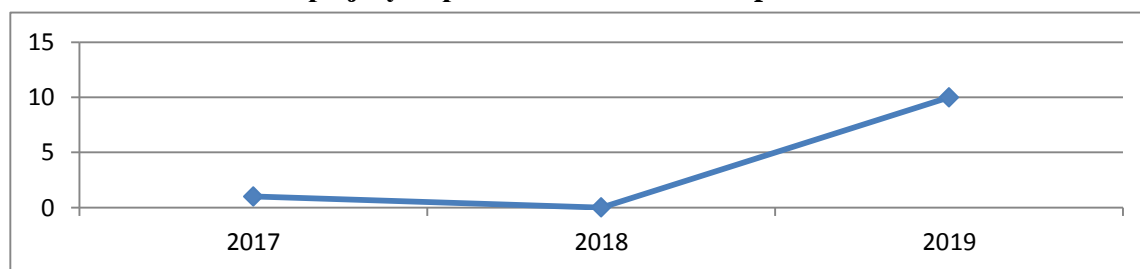
6.2. Nedodržiavanie zákona o štátnom jazyku v rámci predvolebných kampaní

Počet podnetov doručených MK SR týkajúcich sa porušovania § 8 ods. 6 zákona o štátnom jazyku, v ktorých občania upozorňovali predovšetkým na nedodržiavanie zákona o štátnom jazyku pri zverejňovaní informácií určených pre verejnosť na predvolebných veľkoplošných plagátoch na verejne prístupných miestach, ovplyvnili v roku 2017 voľby do orgánov samosprávnych krajov, v roku 2018 voľby do orgánov samosprávy obcí a v roku 2019 voľby do Európskeho parlamentu a voľby prezidenta Slovenskej republiky.

Okrem podnetov a sťažností uvedených v **prílohe č. 7** prijalo MK SR v hodnotenom období aj žiadosti, v ktorých sa občania informovali o možnosti, ako podať sťažnosť alebo podnet v konkrétnych prípadoch, čím taktiež poukázali na porušenie zákona o štátnom jazyku v predmetnej oblasti. Usmernenie, ktoré im MK SR poslalo, bolo realizované aj v ďalších prípadoch, keď občania poslali podnet na porušenie zákona o štátnom jazyku, ale z ich podania nebolo možné identifikovať lokalitu, v ktorej sa billboard s veľkoplošným plagátom, porušujúci uvedený zákon, nachádzal.

Na základe narastajúceho trendu porušení zákona o štátnom jazyku a zvýšeného počtu doručených podnetov a sťažností od občanov (v roku 2019) v súvislosti s predvolebnými kampaniami v rokoch 2017 – 2019 (zverejňovanie veľkoplošných plagátov s volebnou tematikou) a zároveň pred blížiacimi sa voľbami do NR SR ministerstvo kultúry v júli 2019 iniciatívne zaslalo informáciu (**príloha č. 8**) o spôsobe dodržiavania zákona o štátnom jazyku 54 subjektom – reklamným agentúram a politickým stranám a hnutiam, ktoré sú v súvislosti s uskutočňovaním svojho poslania a cieľov povinné poznať relevantné predpisy a zákony a dodržiavať ich.

Počet prijatých podnetov v súvislosti s politickou reklamou

zdroj: MK SR

Záujmom MK SR je, aby sa zmenil tento trend nerešpektovania zákonných pravidiel používania štátneho jazyka v reklame zverejňovanej na reklamných plochách na území SR. Predmetná informácia obsahovala požiadavku, aby oslovené reklamné agentúry pomohli prispieť k zvyšovaniu úrovne slovenskej reklamy a marketingovej komunikácie správnym používaním štátneho jazyka na predvolebných plagátoch umiestnených na reklamných plochách na území SR. A zároveň, aby oslovené politické strany naďalej dôsledným rešpektovaním prednostného postavenia štátneho jazyka na území SR a jeho používaním v zmysle zákona o štátnom jazyku v informáciách určených pre verejnosť zverejňovaných na predvolebných plagátoch prispievali k zvyšovaniu úrovne slovenskej reklamy a marketingovej komunikácie v nadchádzajúcej volebnej kampani.

V súvislosti s problematikou predvolebných veľkoplošných plagátov bolo uznesením č. 150/2018 k Štvrtej správe v bode B.4. uložené ministrovi vnútra „v príslušných právnych predpisoch legislatívne zakotviť povinnosť používať štátny jazyk v písomných informáciách zverejňovaných v rámci volebnej kampane formou volebných plagátov“ s termínom plnenia do 31. januára 2019. Podľa informácií sekcie verejnej správy MV SR (**príloha č. 9**) bola problematika úpravy používania štátneho jazyka vo volebnej kampani prerokovávaná v auguste 2018 pri finalizácii návrhu novely zákona č. 181/2014 Z. z. o volebnej kampani, pričom s návrhom na zmenu zákona týkajúcu sa používania štátneho jazyka na predvolebných plagátoch sa poslanci NR SR nestotožnili a nepostúpili ho na ďalšie prerokovanie. Dôvodom odmietnutia bol argument, že používanie štátneho jazyka je dostatočne upravené zákonom o štátnom jazyku.

7. ZÁKON O ŠTÁTNOM JAZYKU

7.1. Vybavovanie podnetov, žiadostí a sťažností

V sledovanom období od 1. 10. 2017 do 30. 9. 2019 bolo na úseku vybavovania žiadostí, sťažností a podnetov (vrátane žiadostí vybavovaných na MK SR kultúry v súlade so zákonom č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov) prijatých 100 podnetov týkajúcich sa dodržiavania zákona o štátnom jazyku, z toho 87 opodstatnených. Informácie o ich počte sú uvedené v tabuľke:

Podnety, žiadosti a sťažnosti prijaté od občanov		
rok	počet	z toho opodstatnené
2017	14	12
2018	62	55
2019	24	20
spolu:	100	87

zdroj: MK SR

V podnetoch, žiadostiach a sťažnostiach doručených na MK SR v sledovanom období najčastejšie išlo o nedodržiavanie zákona o štátnom jazyku vo vysielaní miestneho rozhlasu v konkrétnych obciach, vo vydávaní obecných periodík v jazyku národnostnej menšiny, pri uverejňovaní nápisov, reklám a oznamov určených na informovanie verejnosti vrátane billboardov zverejňovaných v rámci predvolebnej kampane a pod. Prehľad najčastejšie porušovaných ustanovení zákona o štátnom jazyku sa nachádza v **prílohe č. 10**.

Z uvedeného počtu opodstatnených podnetov v 17 prípadoch MK SR poskytlo žiadateľom alebo sťažovateľom základné informácie s odporúčením, aby požiadali o doplňujúce informácie aj iné relevantné subjekty, ktoré v rámci svojich kompetencií zabezpečujú kontrolu nad dodržiavaním niektorých vybraných ustanovení zákona o štátnom jazyku, resp. sú ústrednými orgánmi pre uplatňovanie zákonov v iných oblastiach (MV SR, SOI, RVR).

7.2. Dohľad nad dodržiavaním zákona o štátnom jazyku

Ministerstvo kultúry, ktoré je podľa § 18 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácií ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov ústredným orgánom pre štátny jazyk, je podľa § 9 ods. 1 zákona o štátnom jazyku orgánom dohľadu nad používaním tohto zákona vo viacerých oblastiach verejného styku. Pri jeho výkone postupuje podľa ustanovení § 9 zákona o štátnom jazyku a ustanovení § 8 až 13 zákona NR SR č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov.

Dohľadové konania MK SR sa v hodnotenom období od 1. 10. 2017 do 30. 9. 2019 uskutočnili na základe podnetov občanov a spisového materiálu postúpeného MK SR z Okresného riaditeľstva Policajného zboru Komárno. Boli zamerané predovšetkým na overenie dodržiavania zákona o štátnom jazyku v oblasti jeho používania orgánmi verejnej správy v úradnom styku (vedenie úradnej agendy obecného úradu, vydávanie všeobecne záväzných nariadení územnou samosprávou, rokovanie obecného zastupiteľstva, vedenie obecnej kroniky, zverejňovanie informácií pre verejnosť prostredníctvom informačnej tabule obecného úradu, obecného periodika,

webového sídla a miestneho rozhlasu a v oblasti používania štátneho jazyka v geografických názvoch a v nápisoch na pamätníkoch, pomníkoch a pamätných tabuliach).

MK SR v rámci hodnoteného obdobia vykonalo dohľad v troch obciach s národnostne zmiešaným obyvateľstvom – v obci Moča (okres Komárno), v obci Iža (okres Komárno) a v obci Dolné Obdokovce (okres Nitra). Predmet dohľadu, počet zistených porušení zákona o štátnom jazyku, ako aj oblasť porušenia zákona o štátnom jazyku dokumentuje tabuľka:

obec	predmet dohľadu	počet zistených porušení	porušenie zákona o štátnom jazyku (oblasť)
Moča	overenie dodržiavania povinností vyplývajúcich z § 3 ods. 2 písm. a), c), d), § 3 ods. 3, § 3a a § 5 ods. 4 zákona o štátnom jazyku v činnosti orgánu verejnej správy	5	- vedenie úradnej agendy obecného úradu - sprístupňovanie informácií pre verejnosť na úradnej tabuli - sprístupňovanie informácií na webovom sídle obce - sprístupňovanie informácií v obecnom časopise - sprístupňovanie informácií pre verejnosť prostredníctvom obecného rozhlasu
Iža	overenie dodržiavania povinností vyplývajúcich z § 3 ods. 2 písm. a) a písm. c), § 3 ods. 3, § 3a a § 5 odsekov 4 a 7 zákona o štátnom jazyku v činnosti orgánu verejnej správy	2	- vedenie úradnej agendy obecného úradu - sprístupňovanie informácií na webovom sídle obce
Dolné Obdokovce	overenie dodržiavania povinností vyplývajúcich z § 3 ods. 2 písm. a) a písm. c), § 3 ods. 3, § 3a a § 5 odsekov 4 a 7 zákona o štátnom jazyku v činnosti orgánu verejnej správy	0	- v kontrolovaných oblastiach nebolo zistené žiadne porušenie zákona o štátnom jazyku

zdroj: MK SR

Kontrolované subjekty pristúpili k náprave zistených nedostatkov a odstráneniu protiprávného stavu už v priebehu dohľadového konania alebo bezprostredne po zaslaní protokolu o výsledku dohľadu. Kontrolná skupina MK SR konštatovala pripravenosť všetkých troch obecných úradov na vykonanie dohľadu (zabezpečenie požadovaných materiálov a podmienok na prácu kontrolnej skupiny), ústretovosť starostov obcí a efektívnu spoluprácu počas výkonu dohľadov, ktoré sa uskutočňovali v pokojnej atmosfére a za vzájomného rešpektu. Proces dohľadového konania vo všetkých prípadoch obsahoval zo strany MK SR aj prvky metodického usmerňovania a praktickej inštrukcie vo vzťahu k dodržiavaniu konkrétnych ustanovení zákona o štátnom jazyku.

V hodnotenom období nebola uložená žiadna sankcia za porušenie zákona o štátnom jazyku. Všetky subjekty, ktoré MK SR informovalo o možnom nesúlade ich činnosti so zákonom o štátnom jazyku, sa zaviazali prijať konkrétne opatrenia na odstránenie protiprávného stavu a v určenej lehote došlo k požadovanej náprave v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o štátnom jazyku.

7.3. Návrhy na novelizáciu zákona o štátnom jazyku

V roku 2019 boli predložené dva návrhy na novelizáciu zákona NR SR č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

V prvom prípade predkladateľa, poslanci z klubu politickej strany Sloboda a Solidarita Ondrej Dostál, Zuzana Zimenová a Renáta Kaščáková, prišli s požiadavkou, aby zo zákona o štátnom jazyku vypadlo ustanovenie, podľa ktorého má slovenský jazyk prednosť v používaní pred ostatnými jazykmi. V dôvodovej správe k predmetnému návrhu uviedli, že hlavným zámerom predkladaného návrhu novely zákona o štátnom jazyku je vypustiť zo zákona o štátnom jazyku tie ustanovenia, ktoré neodôvodnene zasahujú do slobodného šírenia informácií pod zámienkou ochrany štátneho jazyka. Argumentovali, že právna úprava používania štátneho jazyka musí rešpektovať nielen ústavné právo na používanie menšinových jazykov, ale aj právo na slobodné šírenie informácií. Viaceré ustanovenia zákona o štátnom jazyku podľa názoru predkladateľa zasahovali do práva šíriť informácie bez ústavou predpokladaného legitímneho dôvodu a nemožno ich považovať za nevyhnutné.

MK SR v stanovisku k uvedenej iniciatíve 18. júna 2019 reagovalo na návrhy týkajúce sa konkrétnych zmien v rámci jednotlivých ustanovení zákona (celkom jedenásť pozmeňujúcich návrhov), pričom konštatovalo, že návrh predložený v rámci poslaneckej iniciatívy je v rozpore s Ústavou SR. V odôvodnení opodstatnenosti ustanovenia § 1 ods. 2 zákona o štátnom jazyku („*Štátny jazyk má prednosť pred ostatnými jazykmi používanými na území Slovenskej republiky.*“) uviedlo, že zákon o štátnom jazyku zabezpečuje používanie slovenského jazyka ako jednotného dorozumievacieho prostriedku vo verejnom styku, zrovnoprávňuje a spája všetkých občanov SR, zaručuje jednotnú komunikáciu orgánov štátnej správy a miestnej samosprávy. Dôležitosť ovládania a používania štátneho jazyka ako integrujúceho prostriedku v danom štátnom útve podčiarkujú aj viaceré medzinárodné dokumenty.

Návrh novely zákona bol prerokovaný na 46. schôdzi NR SR (uznesenie č.1936 z 26. júna 2019) s výsledkom, že NR SR nebude pokračovať v rokovaní o návrhu zákona.

V nadväznosti na iniciatívne vypracovanú informáciu o dodržiavaní zákona o štátnom jazyku v rámci zverejňovania predvolebných veľkoplošných plagátov, ktorú MK SR poslalo 54 subjektom pôsobiacim v prostredí reklamy a marketingovej komunikácie a relevantným politickým stranám a hnutiam, a taktiež ju 2. júla 2019 uverejnilo na svojom webovom sídle, bola zaznamenaná ďalšia iniciatíva novelizovať zákon o štátnom jazyku. Podstatou navrhovanej novely, ktorú predložil v auguste 2019 nezaraďený poslanec NR SR Zsolt Simon, predseda mimoparlamentnej strany Maďarské fórum, bolo, aby politické strany a hnutia mohli informovať verejnosť a svojich voličov iba v jazyku národnostných menšín na území tých obcí, v ktorých občania Slovenskej republiky patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 15 percent. Podľa predkladateľa by návrh mohol prispieť k zvýšeniu atraktívnosti volieb a vyššej volebnej účasti, ak politické strany a politické hnutia budú môcť komunikovať s voličom v jeho materinskom jazyku, a teda výlučne len v jazyku národnostnej menšiny.

MK SR v stanovisku k tomuto návrhu uviedlo, že nie je podložený relevantnými odbornými argumentmi. Iniciatívu považovalo za nenáležitú, účelovú a v rozpore s článkom 6 ods. 1 Ústavy SR, ktorý ustanovuje, že na území SR je štátnym jazykom slovenský jazyk. Výlučné používanie jazyka národnostnej menšiny v informáciách pre verejnosť zverejňovaných v rámci predvolebnej kampane na národnostne zmiešanom území SR by znamenalo diskrimináciu príslušníkov štátotvorného slovenského národa, ktorým by bol znemožnený prístup k takto zverejneným informáciám. MK SR zdôraznilo, že používanie štátneho jazyka vo verejnom styku a starostlivosť oň sa v Slovenskej republike uskutočňuje v súlade s medzinárodnými zmluvami a pri súčasnom zabezpečení ochrany jazykových a iných práv národnostných menšín.

Návrh novely zákona nebol počas hodnoteného obdobia predložený na rokovanie NR SR.

7.4. Vzťah štátneho jazyka a jazykov národnostných menšín

Zákon o štátnom jazyku zabezpečuje používanie slovenského jazyka ako jednotného dorozumievacieho prostriedku vo verejnom styku, zrovnoprávňuje a spája všetkých občanov Slovenskej republiky, zaručuje jednotnú komunikáciu orgánov štátnej správy a miestnej samosprávy. Utvára sa tak základný predpoklad fungovania všetkých oblastí spoločenského, politického a hospodárskeho života Slovenskej republiky.

Slovenský jazyk je v súčasnosti všestranne rozvinutý moderný jazyk, ktorý plnohodnotne plní svoju funkciu štátneho jazyka. Jeho význam a dôležitosť sú zakotvené aj v Ústave Slovenskej republiky, kde sa v článku 6 odsek 1 uvádza: „*Na území Slovenskej republiky je štátnym jazykom slovenský jazyk.*“ Treba však zdôrazniť, že ide o jazyk v jeho kodifikovanej podobe, teda slovenský spisovný jazyk. Taktiež je dôležité uviesť, že slovenský jazyk má ako štátny jazyk úplne odlišné a osobitné postavenie oproti všetkým ostatným jazykom, ktoré sa používajú na území Slovenskej našej republiky. Má pred nimi prednosť.

Tento model neplatí len v Slovenskej republike, ale je tradičným vo vyspelých právnych systémoch mnohých štátov sveta, v ktorých žijú príslušníci národnostných menšín a v ktorých sa starostlivosť o štátny jazyk považuje za prirodzenú povinnosť štátu.

Hlavným zmyslom zákona o štátnom jazyku je predovšetkým jeho ochrana, ale vymedzuje sa ním aj vzájomný vzťah štátneho jazyka a jazykov národnostných menšín v tých oblastiach verejného styku, ktoré sú predmetom úpravy tohto zákona a osobitných predpisov upravujúcich používanie menšinových jazykov.

V právnom systéme Slovenskej republiky je vzťah štátneho jazyka a jazykov národnostných menšín zabezpečený tak, aby povinné používanie štátneho jazyka nevylučovalo používanie jazykov národnostných menšín a aby sa popri štátnom jazyku umožnilo príslušníkom národnostných menšín v tých obciach, kde žijú podľa nariadenia vlády SR č. 221/1999 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam obcí, v ktorých občania SR patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 20 % obyvateľstva v neskoršom znení, primerane používať svoj materinský jazyk v základných oblastiach verejného styku. Pravidlá používania jazykov národnostných menšín na území Slovenskej republiky ustanovuje zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov (zákon o používaní jazykov národnostných menšín). Podľa § 1 ods. 4 zákona o štátnom jazyku sa na používanie jazykov národnostných menšín a etnických skupín vzťahujú osobitné predpisy vrátane zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov, ak tento zákon neustanovuje inak. Ak podľa § 2 ods. 1 zákona č. 184/1999 Z. z. občania Slovenskej republiky, ktorí sú osobami patriacimi k národnostnej menšine a majú trvalý pobyt v danej obci, tvoria podľa dvoch po sebe nasledujúcich sčítaniach obyvateľov v obci najmenej 15 % obyvateľov, majú právo v tejto obci používať v úradnom styku jazyk menšiny. Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 184/1999 Z. z. zoznam obcí podľa odseku 1, ako aj zoznam označení obcí podľa odseku 1 v jazykoch menšín ustanoví nariadenie vlády Slovenskej republiky. Podľa § 7c ods. 1 zákona č. 184/1999 Z. z. v § 2 ods. 1 sa pod dvomi po sebe nasledujúcimi sčítaniami obyvateľov rozumejú sčítania obyvateľov, ktorých výsledky boli vyhlásené po 1. júli 2011. Podľa § 7c ods. 2 zákona č. 184/1999 Z. z. ustanovenie § 2 ods. 1 sa nevzťahuje na tie obce, ktoré sú uvedené v nariadení vlády Slovenskej republiky podľa § 2 ods. 2 platného a účinného k 1. júlu 2011, pričom tieto obce právo používať jazyk národnostnej menšiny stratia, ak podľa výsledkov troch po sebe nasledujúcich sčítaní obyvateľov po 1. júli 2011 občania Slovenskej republiky, ktorí sú osobami patriacimi k národnostnej menšine a majú trvalý pobyt v danej obci, ani jedenkrát netvoria v obci najmenej 15 % obyvateľov. Konkrétne obce spĺňajúce podmienky zákona č. 184/1999 Z. z. v hodnotenom období (1. 10. 2017 až 30. 9. 2019) sú teda uvedené v nariadení vlády SR č. 221/1999 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam obcí, v ktorých občania SR patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 20 percent obyvateľstva v znení nariadenia vlády SR č. 534/2011 Z. z. Zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov upravuje v týchto obciach okruh povinností a možností používania jazykov národnostných menšín v úradnom styku a v ďalších oblastiach, a to najmä čo sa týka označení obcí

v jazyku menšiny na dopravných značkách, označení železničných staníc, autobusových staníc, letísk a prístavov a označovaní ulíc a miestnych geografických značení, ako aj používanie jazykov národnostných menšín na rokovaníach orgánov verejnej správy, v odborných publikáciách, v tlači a iných prostriedkoch masovej komunikácie, miestneho referenda o zmene označenia obce atď.

Jazyková politika upravená právom Európskej únie (napríklad primárnym právom Európskej únie v zmysle výkladu uvedeného v rozsudkoch Súdneho dvora Európskej únie či jej smernicami) nie je dotknutá ustanoveniami zákona o štátnom jazyku.

MK SR plne rešpektuje právo na používanie materinského jazyka príslušníkov národnostných menšín žijúcich na území Slovenskej republiky vo verejnom styku v súlade so zákonom o štátnom jazyku, ako aj v súlade so zákonom o používaní jazykov národnostných menšín. Preto považuje za dôležité aj propagovanie aktivít spojených napríklad s Medzinárodným dňom materinského jazyka (21. február).

7.5. Slovenský posunkový jazyk nepočujúcich

Na MK SR sa v septembri 2019 obrátil Slovenský zväz nepočujúcich (SZN) so žiadosťou o kodifikáciu slovenského posunkového jazyka. Tejto žiadosti predchádzalo vydanie *Slovníka súčasného slovenského jazyka – slovenského posunkového jazyka*, ktorý predstavuje štandardizovanú regulatívnu zjednocujúcu formu slovenského posunkového jazyka určenú na komunikáciu vymedzenej skupiny používateľov – nepočujúcich osôb vo verejnom styku. Cieľom tohto diela, ktoré vzniklo aj s finančnou podporou MK SR, je posilniť jazykovú a kultúrnu identitu komunity nepočujúcich osôb na Slovensku. MK SR vníma túto iniciatívu SZN ako spoločensky potrebnú, uvedomujúc si, že súčasné postavenie komunity nepočujúcich v majoritnom prostredí ovplyvňujú skutočnosti, ktoré im neumožňujú plnohodnotne sa začleniť do spoločnosti, zabraňujú ich vzdelávaniu na všetkých stupňoch škôl a rozvoju sociálnych zručností, ktoré ich diskvalifikujú zo sociálnej interakcie.

Keďže slovenský posunkový jazyk je definovaný ako jazyk kultúrnej menšiny, MK SR by jeho kodifikovaním konalo nad rámec zákona o štátnom jazyku, preto odporučilo inú formu jeho vyhlásenia. Tá by mala byť súčasťou zákona NR SR č. 149/1995 Z. z. o posunkovej reči nepočujúcich osôb v znení zákona č. 151/2017 Z. z., ktorý do Národnej rady SR predložilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a bol schválený 26. júna 1995 (pôvodný zákon bol novelizovaný v roku 2017 na základe poslaneckej iniciatívy). MK SR považuje za jeden z možných spôsobov riešenia problematiky kodifikácie slovenského posunkového jazyka, aby pri najbližšej novelizácii zákona o posunkovej reči nepočujúcich osôb bola legislatívne zakotvená v tomto zákone a stala sa jeho súčasťou.

ZÁVER

MK SR od roku 2012 predkladá každé dva roky na rokovanie vlády správu o stave používania štátneho jazyka na území Slovenskej republiky. V nej informuje o úrovni ovládania a používania slovenského spisovného jazyka vo viacerých oblastiach verejného života (štátna správa, ochrana spotrebiteľa, školstvo, súdnictvo, mediálna sféra atď.), zachytáva trendy v oblasti jazykovej politiky, mapuje uskutočnenie opatrení na zlepšenie negatívnych javov v oblasti používania štátneho jazyka a navrhuje nové riešenia v súlade s medzinárodnou praxou.

Od septembra 2018 MK SR v zmysle kompetenčného zákona zintenzívnilo svoju činnosť v oblasti štátneho jazyka, postupne personálne posilnilo odbor štátneho jazyka, zaktivizovalo činnosť Ústrednej jazykovej rady, terminologickej komisie a kalendárovej komisie a vyvíja aktivity na podporu a pozitívnu prezentáciu štátneho jazyka.

Predkladanie hodnotiacich správ o stave používania štátneho jazyka spolu s následne uskutočňovanými opatreniami, úlohami a odporúčaniami postupne prináša výsledky vo viacerých oblastiach jeho používania vo verejnom styku. Prínosom je napríklad zavedenie systému školení z jazykovej kultúry pre zamestnancov ústredných orgánov štátnej správy, ako aj zamestnancov súdov, pričom počet školení a ich pozitívny vplyv na kvalitu materiálov vznikajúcich v činnosti štátnej správy narastá. Kladne možno hodnotiť aj zriadenie terminologických komisií pôsobiacich pri ústredných orgánoch štátnej správy a rozvoj ich činnosti, čo sa prejavuje napríklad nadviazaním spolupráce s odbornými terminologickými platformami v zahraničí. Vyzdvihnúť treba aj systematické pôsobenie kompetentných odborných a dozorných orgánov v oblasti používania štátneho jazyka v súvislosti s ochranou spotrebiteľa.

Piata správa o stave používania štátneho jazyka na území Slovenskej hodnotí časové obdobie od 1. 10. 2017 do 30. 9. 2019. Okrem štandardných oblastí, akými sú napríklad jazykové vzdelávanie zamestnancov štátnej správy, zvyšovanie úrovne používania štátneho jazyka v školstve a v mediálnej oblasti, prináša aj nové témy, ktoré vyvstali ako aktuálne v hodnotenom období. Je to napríklad téma používania štátneho jazyka v oblasti reklamy, zavedenie školení z jazykovej kultúry pre verejnú správu, ako aj informácie o návrhoch na novelizáciu zákona o štátnom jazyku. V súvislosti s nevyhnutnosťou unifikácie časového rámca obdobia hodnoteného v rámci správ o stave používania štátneho jazyka sa bude hodnotiace obdobie nasledujúcej Šiestej správy zhodovať s koncom kalendárneho roka 2021.

Na základe zistení zamestnancov MK SR na úseku štátneho jazyka získaných pri výkone odbornej činnosti a taktiež na základe odborných skúseností spolupracujúcich subjektov boli naformulované viaceré odporúčania k jednotlivým oblastiam používania štátneho jazyka. Odporúčania rešpektujú princíp zachovania prednostného postavenia slovenského jazyka ako štátneho jazyka Slovenskej republiky a smerujú k zvýšeniu jazykovej kultúry vo verejnom styku. Najdôležitejšie úlohy pre kompetentné subjekty sa premietli do návrhu uznesenia vlády.

MK SR podporuje rozvoj štátneho jazyka a budovanie povedomia o ňom ako o základnej hodnote kultúrneho dedičstva. Aktivity a koncepcie, ktoré MK SR plánuje uskutočňovať, sú zamerané na cieľ podporovať uvedomovanie si hodnoty štátneho jazyka a jeho významu pre spoločnosť. Jednou z nich je napríklad Medzinárodný deň materinského jazyka (21. február), ktorý MK SR považuje za vhodnú príležitosť na zvyšovanie úrovne používania spisovného slovenského jazyka a zároveň zvyšovanie povedomia našich občanov v oblasti jazykovej kultúry. S týmto zámerom chce, počnúc rokom 2020, výrazne zviditeľňovať, pripomínať a oslavovať deň materinského jazyka aj na Slovensku.

MK SR prostredníctvom Piatej správy navrhuje riešenia podporujúce postavenie štátneho jazyka tak, aby odolal rastúcim globalizačným tlakom a aby bola zabezpečená jeho stabilita, kultivácia, ako aj plynulý a prirodzený vývin.